34-8.13-19-

HISPANIARVM VINDICIAE TVTELARES,

IN II. LIBROS DIVISÆ:

Veniſſe in hæc Regna IACOBVM APOSTOLVM, Fideíque lumen intuliſſe,

Adversùs Cardinalis BARONII, aliorúmque Opinionem.

E Bibliothecâ IO. FER. VELASCI *Comitis-Stabuli Caſtellæ,* &c. *Hiſpanicè depromptæ,*

Ab ERYCIO PVTEANO Latinitate donatæ.

LOVANII,
In Officinâ typographicâ GERARDI RIVI.
CIↃ. IↃC. VIII.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

ILL.MO ET EXC.MO

PRINCIPI PETRO ENRIQVEZ GVSMANNO,

COMITI FONTANO,

PRO-DVCI INSVBRIÆ.

ETSI noviſsimus minimúſque libri hujuſce labor meus, MAGNE PRINCEPS: tamen quà meus, & muniendus Tutelâ fuit, & Luce ornandus; ſed utrâque magni tui Nominis, pii, invicti. Vnde majus Munimẽ, quàm ab eo, qui herôico quodam virtutis terrore famam Alexicaci etiam ab invitis expreſsit? tu

ille: & majus Ornamentum, quàm ab eo, qui adultâ rerum geſtarum gloriâ ſplendor audit noſtri ævi? tu ille, liberrimè efferam, Belgicæ noſtræ, Italiæ, & bonorum ubique omnium ſuffragio & conſenſu. Quærent olim iſto exemplo Militia Ducem, Pax Rectorem, Virtus, Pietas, Integritas, Iuſtitia Patronum: an invenient? Homines qui hominibus majores, nō omnibus ſeculis oriuntur; & ſiqui tales, veris demum cenſentur pretiis, cùm fuerunt. Hæc nimirum magnæ virtutis infelicitas, alio ſeculo naſci, alio æſtimari. placet exemplum cùm fuiſſe dubitatur. Tu verò immortalitate tuâ vivus frueris,

ut

ut magis fruaris, ubi vixeris. Aliorum enim egregia facinora longo intervallo gloria ſequitur: tuis adgnata eſt, duratura etiam, quamdiu ullæ res humanæ. Felix igitur, quiſquis tua illa dicet: non ſtilo, ſed argumento æternus; & quam dare ſe putabit Famam virtutibus, accipiet. Sed quod ad editionem hujus libri attinet, etiam *Auctoris*, etiam *Argumenti*, atque adeò *Interpretis* cauſſâ Tibi debebatur. Auctor PRINCEPS eſt, id eſt ejuſdem tecum ordinis & lineæ: ergò & PRINCEPS præſcribendus erat; & tu potiſsimùm, qui ſecundus velut Auctor exſtitiſti, curâ mihi demandatâ Latinè transferendi.

Argumentum verò eódẽ prorſùs ducebat: VINDICIAE ejus Divi ſunt, cujus Tu & cultor eximius, cujúſque Inſigni Equeſtris Dignitatis Prætextam præfers. Etenim HISPANIARVM APOSTOLVS, totiúſque Gentis TVTELARIS Propugnatur: & quid ni, ſub umbone auctoritatis tuæ, qui magna Hiſpaniæ tutela es, quippe Magnas, & è priſco ſanguine Magnatũ? Egó denique ipſe, munere & obſequio Interpres, Amori, imò Beneficẽtiæ tuæ hoc quidquid eſt laboris debebam, velut grati memoríſque animi ſignum. Sciant Poſteri: *Quem gradu Principem, affectu Patrem habui:* & quo meo merito? quod Bo-

nam

nam Mentem, &, quæ hanc docent, Litteras amavi. Amare pergo: tu me quoque MAGNE PRINCEPS, & unà hunc librum, Latinitate, tamquam veſte meum; imò vitâ & æuo tuum. Vale, & vive. Louenij, Poſtrid. Kal. Martias. ∞. IↃC. IIX.

EXC.TIAE TVÆ

CVLTV *deditus*
PERENNI
BENEFICIO *obſtrictus*

ERYCIVS PVTEANVS.

LECTOR,

De iſto; ſive PRINCIPE, ſive HERÔE, hæc publicis nunc etiam verbis audebo loqui. Loquitur Belgica, loquetur Italia, omníſque Poſteritas: ſed illa noſtra rerum ab eo paucis menſibus geſtarum ſeriem veriſſimâ tabulâ repræſentat. Tu vide, & bellí hoc fulmén admirare.

AVSPICIIS PHILIPPI II. REGIS CATHOLICI,
ET DVCTV INDVSTRIAQ. PETRI ENRIQVEZ
GVSMANNI, COMITIS FONTANI, BELGICÆ
GVBERNATORIS, ET MILITIÆ
SVMMI PRÆFECTI,

RES MAGNÆ SVSCEPTÆ PATRATÆQVE SVNT,
PAVCORVM MENSIVM SPATIO.
HVVVENSE OPIDVM ET ARX RECEPTA,
ET SOCIO PRINCIPI REDDITA.
CASTELLETVM PARITER VETVS ET OPPORTVNA
MVNITIO CAPTA.
ITEMQVE ARX ET OPIDVM DORLENTIVM,
SITV COMMODVM ET OPERE MVNITVM
PROPVGNACVLVM,
QVOD NVLLA VIS ANTE CEPERAT, PAVCIS HORIS
OPPVGNANDO IN POTESTATEM REDACTVM:
IDQVE CVM TVERENTVR ∞ ∞. 1ↄ. PRÆSIDIARII,
QVI OMNES IMPETV CÆSI AVT CAPTI,
PAVCIS E REGIO EXERCITV AMISSIS.
SED ET ANTEA LECTISSIMVS GALLORVM
EXERCITVS, EQVITES PEDITESQVE,

CVI

CVM SVPPETIAS OBSESSIS VENIRENT,
FVSI FVGATIQVE SVNT:
MVLTI NOBILIVM PICARDIÆ ET
NORMANDIÆ CÆSI,
INTERQVE EOS PROVINCIÆ HVIVS
ET MARIS IPSE PRÆFECTVS.
DENIQVE CAMERACVM VRBS ET ARX
DIV NOBILIS, PRÆSIDIVM AVT TERROR PARTIVM,
OBSESSA, CLAVSA, OPPVGNATA EST
CONTRA MAGNAS HOSTIVM VIRES,
APPARATV MODICO
SED VIRTVTE, PRVDENTIA, CONSTANTIA SVMMA,
SERVATA RIGIDE DISCIPLINA MILITIÆ,
DVCVM ET MILITVM ALACRITATE ET CONSENSV.
QVIBVS FRACTI HOSTES, PRIMO VRBE,
MOX ARCE CESSERVNT,
ANNO CHRISTIANO ∞. Iↄ. XCV.
MENSE OCTOBRI.
OB HÆC MIRANDA, ET AD QVÆ LIVOR STVPEAT,
TIBI DEVS, REX, COMES
GLORIA, LAVS, MEMORIA.

a . CEN-

CENSVRA.

VINDICIÆ iſtæ ab E. PVTEANO Latinitate donatæ, nihil continent, quod aut fidei, aut pietati Catholicæ, quoquo modo repugnet, ſed ea potius, quæ & Hiſpanorum & peregrinantium deuotionem magis excitent inflamméntque vehementiùs; vt iſto quoque modo adimpleatur quod dictum eſt per Prophetam: *Vultu in terram demiſſo adorabunt te, & pulueram pedum tuorum lingent*, rumpantur licet invidia cum ſuo Eunomio novi Vigilantiani. 4. Ianuar. 1608.

GVILIELMVS FABRICIVS
Nouiomagus, Apoſtolicus & Archiducalis librorum Cenſor.

Cum Privilegio Sereniſſimorum Belgij PRINCIPVM ad Decennium.

I. Fourdin.

REGNO
CASTELLAE,
COMITIIS
CVRIATIS.

QVOD à Majoribus traditum accepimus, D. Tutelarem JACOBVM APOSTOLVM IN HISPANIAM quondam VENISSE, facémque Fidei intuliſſe; id nunc gemino iſto Libro velut manu adſertum vobis reddo, Ampliſs. Proceres. Libro, qui piorum prudentiúmque virorum ſuffragijs fulcitur. Plura certè dici poterant, & pauciora ſat eſſe, in re tam validè firmatâ, quàm inaniter ſuggilatâ. Ac profectò gravi nos injuriâ onerant (utinam aliquo Eccleſiæ Catholicæ fructu!) qui nunc demùm Traditionem antiquiſsimam convulſum eunt: ſcilicet, honeſtam imò Chriſtianam iſtam, quam cum lacte materno liberi noſtri imbibunt,

 ambi-

ambitionem repreſſuri. Deus meliora! Nunc pietatis ipſa neceſſitas CASTELLAM, *reliquorum Hiſpaniæ Regnorum velut Matrem, urget, Matrem eſſe, & pro animi ardore ſe objicere iſtis ſupervacaneè curioſis; Objiciet autem, ſi Patrem ſuum ac Ducem arctiſſimè complexa, ſummâ ope reluctetur, ne quem complexa, avelli ſinat, aut è ſolo, quaſi Patrio abripi, ubi divino conſilio inſertus, altiſſimas egit radices: Vivens concionibus, moriens exuviis, dein miraculis; dum viſus ſæpiùs (uti admiranda docent monumenta) vim & impetum Maurorum ſtricto gladio propulſare. Quidam ſunt (cordati etiam, ſi Diis placet, à nonnemine vocitati) qui politicã cenſent prudentiam, nemini umquam refragari: nequem ſcilicet inimicent. Facilè id quidem factu, ubi animum inducas cedere. Sed tam iſti à Virtutis laude abſunt, quàm refractarii ipſi atque contumaces: imò verò deterioris ſunt animi atque conſilii.*

Putant

Putant igitur bene ſatis nobiſcum agi, ſi per Diſcipulos Apoſtoli, imbutam Religione Hiſpaniam, ſacrúmque in eâ corporis theſaurum conditum eſſe *indulgeant: ceterùm, an ipſe* vivens prouinciam Peragraverit, Docueritque, *de eo minimè laborandum. Verumenimverò, nemo ſanus id ſentiat, qui vir ſit, probéque calleat, quanti ad Pietatem opinio; ad Religionem pietas momenti ſit. Neque hoc ſibi perſuaderi patientur veri Hiſpani, quibus vitâ ipsâ carius eſt, ſolum Apoſtolico veſtigio preſſum identidem oſculari: cujus meritò quidem in ſpinas tribulóſque abeant fructus, ſi manus in cauſſâ tam iuſtâ demus. Haut ſcio, Proceres, majoríſne ponderis &* ἀκολουθίας *negotium hoc tempore ſe vobis offerat; aut in quo pietas magis veſtra eluceſcat, quàm ut ſupplici Majeſtatem Regiam voto habitúque obſecretis, ut*

quemadmodum publica de tanto Monarchâ ſpes eſt, Patrem ſe Patriæ hac occaſione præſtet. Nihil enim aliud agitur, quàm ut ſacro ejus diademati decus primarium, Hiſpaniæ tutiſſimum propugnaculum, nobis denique ipſis bonum præſidiúmque omne auferatur: unde magnus univerſæ gentis mœror, & ingentia alia incommoda ſcaturiant. Deus incolumes vos ſervet. Valliſoleti, Eidibus Ianuarijs ∞. IↃC. VI.

IO. VELASQVIVS
Comes-Stabuli.

HISPA-

HISPANIARVM VINDICIAE TVTELARES.

LIBER I.

QVEM præcipuè cultum ac reverentiam viri magni, dum vivunt, mereantur, fati arbitrio eluceſcit; cùm functorum memoriam provinciæ populíque poſtumâ curâ inveſtigant, quo quiſque loco natus ſit, ubi habitaverit, docuerit, aut ſui veſtigium aliquod ceu impreſſum reliquerit. *Mouemur*, ait T. Pomponius Atticus, *neſcio quo pacto locis ipſis, in quibus eorum, quos diligimus, aut admiramur, adſunt veſtigia. Me quidem illæ ipſæ noſtræ Athenæ non tam operibus magnificis, exquiſitíſque antiquorum artibus delectant, quàm recordatione ſummorum virorum, ubi quisque habitare, ubi ſedere, ubi diſputare ſit ſolitus, ſtudioſéque eorum ſepulchra contemplor*. Et clarus ille S. Ioannes Chryſoſtomus ſermone IIX. in Epiſtolam S. Pauli ad Romanos: *Ego & Romam propterea diligo, tametſi aliunde queam illam laudare, nempe à magnitudine, ab Imperio, à diuitÿs, & à rebus in bello fortiter geſtis: ſed dimittens omnia, ob id illam beatam prædico, quòd erga illos Paulus, dum viveret, adeò fuit beneuolus, adeò illos amavit, & coram diſſeruit*, &c. *Cuius ſanctum corpus ipſi poſſident, & propterea Ciuitas illa hinc facta eſt inſignis magis, quàm ab alÿs rebus omnibus*, &c. Hæc omnia proculdubiò, Auctor ille verè & adpoſitè etiam de Hiſpaniæ hiſce Regnis proferre poterat, atque adeò protuliſſet, occaſio

caſio modo fuiſſet ſermonis. Regnis omnium ſanè quotquot in Europâ (vel ipsâ fatente invidiâ) feliciſſimis: à magnitudine & potentiâ, ab antiquitate & opibús, à rebus in bello ſuprà quàm credi poteſt fortiter geſtis: maximè verò à venerandâ inclyti Apoſtoli TVTELARIS ſui memoriâ, cujus ſermonibus & colloquijs olim Majores noſtri perfruiti, cujus doctrinâ ad Chriſti cultum converſi, in Eccleſiam adoptati; imò cujus etiam extincti curâ defenſi ac protecti. Res manifeſta. Nam in ſanctum patrocinij pignus, amoríſque teſtimonium, corpus ſuum Hieroſolymis conditum transferri in Hiſpaniam, ac reſtitui nobis divinitùs ipſe voluit (ſummâ quidem hucuſque gloriâ poſſeſſum, pietate cultum;) ut quemadmodum Aſia Ioanne Apoſtolo IACOBI fratre; ſic Hiſpania ipſo IACOBO Tutelari gloriaretur. Id in Breviario quodam vetuſtiſſimo Toletano non obliquè ſignatur:

Regens Ioannes dextrâ ſolus Aſiam,
Et lauâ frater poſitus Hiſpaniam.

S. Irenæus, qui Apoſtolorum ætati vicinus, plurima ſuo tempore erecta in Hiſpaniâ tradit, & dicata Chriſto templa. Et Tertullianus, qui circa Irenæi ævum floruit, fines jam tum omnes Hiſpaniæ ſparſo Fidei lumine perfuſos. Cujus rei cauſſam Pamelius & Feuardentius, viri graves, qui Irenæum & Tertullianum illuſtrarunt, Doctrinæ D. IACOBI adſcribunt. Rectè; cùm tantæ molis negotium breviſſimo temporis ſpatio, operâ ac miniſterio Apoſtoli tam eximij Deus perfecerit. TRADITIO conſtans eſt, & ab ipſis Eccleſiæ primitivæ exordijs derivata, Sanctiſſimum hunc Evangelij Præconem Hieroſolymis in Hiſpaniam veniſſe, atque hinc poſtliminiò ad ſacram urbem reverſum, ubi palma eum Martyrij manebat. Omnes Reſpublicæ & cœtus jure ſociati conſervare

rerum

rerum antiquarum memoriam non modò ſcriptis Annalibus, ſed Traditionibus antiquis ſolent, id eſt Hiſtorijs non ſcriptis, quæ inde à vetuſtiſſimis temporibus, continuâ quadam memoriæ ſerie ad poſteritatem propagantur. *Ecce nos*, inquit S. Athanaſius, *demonſtramus, iſtiuſmodi ſententiam de Patribus ad Patres, quaſi per manus traditam eſſe:* Quid miramur? Iuſtitia ipſa pari diſcrimine, non ſolùm jure Scripto; ſed etiam non ſcripto in gentes populóſque diſtributa eſt. Traditio autem Hiſtoriâ prior fuit; uti ſermo Scripturâ. *Certè*, ſcribit Tertullianus, *prior anima quàm littera, & prior ſermo quàm liber, & prior ſenſus quàm ſtilus*; Omninò. Scribere enim nemo poteſt, niſi priùs audierit quæ ſcribat: *Vt meritò* (ſubſcribendum enim Philoni eſt) *quis dicere poßit, leges ſcriptas nihil aliud eſſe quàm vitarum Patrum commentarios, in quibus eorum dicta, factáve narrantur.* Certum, Hiſtorias pleraſque, quæ de rebus antiquis conceptæ ſunt, quæque fidem omni ævo apud prudentiores meruerunt, magnâ ex parte Traditionibus conſtare. Nam ſi ea dumtaxat quæ viſa mortalibus ſunt, Hiſtoria contineat, anguſtis admodùm limitibus claudatur; haut aliter, quàm ſi ea ſolùm, quæ ſcripta. Illud tantùm in tali ſyntagmate viro docto atque Catholico præſtandum eſt, nequid in medium proferat, quod aut probari non poſſit, aut ratio ipſa temporum non ſuſtineat.

Ab omni igitur memoriâ perpetuo conſenſu traditum eſt, IACOBVM ZEBEDÆVM *Veniſſe in Hiſpaniam, & Evangelij facem intuliſſe.* quando autem Venerit, expreſſum liquidè non eſt: ſed temporum nullâ ratione impeditum fuiſſe, id verò in aperto eſt. Totum enim decennium dari itineri potuit, quo nimirum intervallo Stephani martyrium ſuo ipſe ſecutus eſt, anno ſecundo Claudij Imperatoris, ipſo

b Claudio

Claudio ſecundùm, & C. Licinio Largo Coſſ. Et ut planè Adventus iſte liqueat, nec mortis ſive martyrij tranſverſo velut calculo Antiquiſſimam Traditionem poſſe expungi; animadvertendum eſt, eumdem annum eoſdémque dies (uti in Actis Apoſtolorum legitur, ac deinceps dicetur) IACOBI Martyrio inſigniri; quibus Hieroſolymis conjectus in carcerem S. Petrus. Illud enim præmittendum, quod de ætate Chriſti Lucas cap. III. Evangelij ſui refert: *Erat quaſi annis triginta* (nimirum quinctodecimo Imperij Tiberij Cæſaris) quando venit, ut Baptizaretur in Iordane. Mortuus verò eſt, tertio aut quarto pòſt anno, qui fuit Tiberij decimusoctavus ſive decimusnonus, Gemino Rubellio & Gemino Fuſio Coſſ. Ab hoc anno ad ultimum Neronis, quo adfectus martyrio Petrus, intervallum annorum fuit triginta ſex, aut triginta ſeptem. Ex his primum ille quinquennium in Iudæâ, ſeptennium deinde Epiſcopus Antiochiæ, quod reliquum fuit temporis Romæ in ſacro faſtigio tranſegit. Clarum id quidem. Nam primo poſt Aſcenſionem anno Fidei lumine donatus eſt Paulus; atque ſcribit ipſe Epiſtolâ ad Galatas: *Poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum, & manſi apud eum diebus quindecim.* His tranſactis, Petrus Lyddam profectus eſt, & inibi Ænæam Paralyticum ſanavit; Lyddâ Ioppen, ubi Tabitham jam extinctam ad vitam revocavit, ut in Actis cap. IX. videre eſt: paullò pòſt Cæſaréam, accerſitus à Cornelio Centurione; atque inde Hieroſolymam mox reverſus, ut eadem Acta cap. X. & XI. teſtantur. Atque in hunc modum D. Petrus quattuor primos ſive quinque annos confecit: tametſi à Clemente, lib. I. atque etiam ultimo Recognitionum, ſeptem fuiſſe tradantur. Deinde Antiochiam venit, ibíque ſummæ Auctoritatis ſedem poſuit.

ſuit. quo quidem tempore CHRISTIANI vocari cœperunt, qui Evangelij doctrinâ imbuti erant. Interea verò, dum Eccleſiæ dignitas incrementum apud Antiochenos ſumit, Petrus Pontum, Galatiam, Cappadociam, Bithyniam, reliquáſque provincias ab ipſomet 1. Canonicâ recenſitas, concionando peragravit. Tunc etiam evênit, quod (uti Acta notant cap. XI.) *Agabus ſignificârat per Spiritum: famem magnam futuram in univerſo orbe terrarum, quæ facta eſt ſub Claudio.* Et miſſi ab Antiochenis Paulus & Barnabas, qui *habitantibus in Iudeâ Fratribus* opportunâ ope, ſive miniſterio ſubvenirent. *Eodem autem tempore* (verba è capite XII: ſunt) *miſit Herodes Rex manus, vt affligeret quoſdam de Eccleſiâ. Occidit autem* IACOBVM *fratrem Ioannis gladio. Videns autem quia placeret Iudæis, appoſuit ut apprehenderet & Petrum: quem cùm apprehendiſſet, miſit in carcerem.* Itaque ex Hiſtoriâ ſacrâ manifeſtum eſt, Petrum, poſt Cathedram Antiochenam, erectúmque inibi vexillum atque nomen Chriſti, in vincula demùm conjectum; evaſiſſe autem, jam Claudio ad Imperium evecto, cùm fames ab Agabo prædicta ſæviret. Tunc enim Paulus & Barnabas, completo caritatis miniſterio, Hieroſolymis profecti ſunt. Interea dum hæc geruntur decem undecimve anni hautdubiè effluxêre: cùm ſacra Hiſtoria exceſſiſſe tunc temporis ex urbe ſacrâ Petrum commemoret, quem inde mox, exacto annorum calculo inducti, fateri cogimur Romam profectum, & in theatro illo orbis Apoſtolicæ auctoritatis ſedem ſacríque imperij habitaculum fixiſſe; ubi annos XXV. id eſt reliquum vitæ abſolvit, Martyriíque, anno ultimo Neronis, communem cum Paulo Apoſtolo palmam adeptus eſt. Itaque cùm ad certum & exploratum temporis punctum mortem magni TVTELARIS noſtri redú-

xerimus; illud inquam ipſum, quo in carcerem miſſus Petrus: verti in controverſiam ejuſdem in Hiſpaniam Adventus nequaquam poteſt, quaſi tempus defuerit; cùm ſuperfuiſſe potiùs, jam oſtenſum. Quinetiam longiùs extendere calculum liceat, ſi opinionem eorum amplectamur, qui famem Agabi in nonum Imperij Claudiani annum, id eſt Chriſti quinquageſimum rejiciunt. Sed amplum ſatis hoc ſpatium, tam magnis ac luculentis teſtimonijs firmatum: quibus tamen, velut novum pondus, auctoritas Leonis III. accedet, ex epiſtolâ quam Calixtus II. refert, lib. III. Verba Leonis ſunt: *Ab ipſa paſſione Chriſti in revolutione anni undecimi, tempore azymorum, Beatiſſimus* IACOBVS *Apoſtolus, iuſſu Herodis capite plexus eſt.* Et Genebrardi lib. II. anno Chriſti XLIII. *Exacto ſeptennio poſt mortem Chriſti, duodecim Apoſtoli aſcenderunt Hieroſolymam (Clemens lib. I. Hiſtoria) nam* IACOBVS *frater Ioannis adhuc erat in viuis; quippe non tertio anno à morte Chriſti occiſus, ſed ut minimum decimo,* &c. Ita quidem, ut in examine hoc ADVENTVS nihil planè reperiatur, quod exactæ temporum rationi obſiſtat. Ac tametſi, quod ad Prædicationis effectum attinet, & ſparſi Evangelij proventum; quorumdam Auctorum opinio eſt, novem dumtaxat homines aliquos à Gentili errore revocatos: reverà tamen, ut Calixtus Pontifex refert, plurimi fuêre. Atque id exemplo aliorum Apoſtolorum, ceu firmiſſimo argumento fidem inveniat: qui, uti in ſacris Actis legimus, ubicumque Chriſtum prædicabant, paucorum dierum ſpatio, non ſolùm civitates, ſed totas etiam provincias, & regna Eccleſiæ adjecerunt. Philippus quidem *Gentem Samariæ.* Petrus primo ſermone *Animarum circiter tria millia:* ídque in urbe Hieroſolymorum, id eſt inter hoſtes ipſos Chriſti atque Fidei. Deinde,

inde, iterum ad populum verba faciens, *Virorum quaſi quinque millia.* Atque iſto incremento plerique Apoſtolorum Evangelij fructum provexerunt. Ceterùm, quæ ratio perſuadeat, cùm Divinâ quadam ſorte Hiſpaniæ regna IACOBO obtigerint, cúmque ductu & impulſu Spiritus ſancti huc advenerit; ille nomine & reipsâ *Boanerges,* id eſt Filius Tonitrui, qui magnâ vi oris & eloquij, velut ſancto fragore, in orbe terrarum audiendus erat; quæ inquam ratio perſuadeat, tam infelici pietatis proventu, ſeptem ſive duodecim aliquos è tanto agro, à tanto Agricolâ in horreum Eccleſiæ tranſlatos? tantis præſertim, támque luculentis editis miraculis, quibus, ut Anaſtaſius Patriarcha Antiochenus ſcribit; intuentium animi attoniti & obſtupefacti tenebantur. Itaque Scriptores, qui Septenarium ſive Duodenarium numerum referunt, de præcipuis Apoſtolorum Diſcipulis intelligendi & Sectatoribus. Hi enim viventis quócumque veſtigia ſecuti, mox in munus etiam extincti ſuccedentes, Hiſpaniam repetierunt, facti à Petro Epiſcopi, & velut ad relictum Evangelij opus miſſi, ut Religionis colligerent ſatam à Magiſtro meſſem. Calixtus Pontifex epiſtolam illam Leonis laudans, nonnullos nominat. Sed Hieronymus in Martyrologio, Viuardus, Beda, Ado, S. Vincentius, Abbas Maurolycus, Ambroſius de Morales, & Petrus de Natalibus, aliíque, ſeptem IACOBI Diſcipulos recenſent: *Torquatum, Indaletium. Heſychium, Cteſiphontem, Secundum, Cæcilium, Euphraſium.* Calixtus, *Theodorum,* & *Athanaſium* addit. atque hunc Epiſcopum Cæſarauguſtanum legimus: illum, Presbyterum in æde D. VIRGINIS *De Pilari.* D. Hieronymus, & reliqui illi, communiter Septem dumtaxat referunt: cui numero ſubſcribit etiam Gregorius VII. Pontifex Maximus, epiſtolâ quadam ſui Regeſti, *Ad*

lib. de Pallio. mm. Vixit anno 560. extatq. liber iste Arabice.

Alphonſum & Sancium Reges Hiſpaniæ. Ait enim à Petro ſeptem miſſos Epiſcopos, qui Hiſpaniæ populos ſacræ Fidei doctrinâ inſtruerent. Atque hos eoſdem è Diſcipulis atque Sectatoribus APOSTOLI fuiſſe, veriſimile eſt: ſed Doctori ſuo ſuperſtites, cùm ad Petrum, tamquam Eccleſiæ caput acceſſiſſent (quod de Paulo, aliiſque legimus) creatos Epiſcopos, & in Hiſpaniam remiſſos. Martyrologium Romanum ipſa Martyrij loca diſtinctè ſignat, in hunc modum: Torquatus *Acci*, Cteſiphon *Vergij*, Secundus *Abulæ*, Indaletius *Vrci*, Cæcilius *Illiberi*, Heſychius *Carthciæ*, Euphraſius *Illiturgi*. Noſtri Scriptores cōmuniter Accum, Vergium, Vrcum, Abulam, Illiturgum, explicant: *Guadix*, *Verja*, *Avila*, *Almeria*, *Anduxar*. Atque Olea quæ in opido Acci, item Baſilica S. Euphraſij in opido Illiturgi tacito ſuffragio interpretationem iſtam firmant. De *Carthеſa*, ſive *Carzeſa*, ſive *Cartheja* minùs convenit. Minùs etiam, an hiſce in locis Martyres iſti dumtaxat docuerint, an etiam occubuerint; atque etiam an humati ſint. Pelagius Epiſcopus Ovetenſis, in Chronicis Hiſpaniarum, converſos ad Chriſtum Apoſtoli Diſcipulos enumerat, Calizerum, Baſilium, Chryſogonum, Protheodorum, Maximum, Athanaſium. Pelagio plura Antiquitatis monumenta conſentiunt. Et quamvis in opidorum nominibus quædam ſæpè varietas (ſollemne ac neceſſarium vetuſtatis deliquium:) mirum tamen quàm Martyres iſti parem purámque apud Scriptores & noſtrates, & exteros Hiſtoriam (cur non & Fidem?) inveniant. Plurima ſanè & annis veneranda memoriæ ſigna in Caſtellâ, Aragoniâ, Portugalliâ; ſed publica & in oculis ſunt, quæ rem & veritatem extra nubem omnem ponunt. Viſuntur templa, Martyribus his ſacra; leguntur Breviaria & Homiliæ, in quibus mentio & commemoratio

tio expreſſa. Eminet tamen, ad fidem faciendam, inſignis & admiranda Cæſaraugustana Ædis D. VIRGINIS *De Pilari*. De cujus fundatione Gaubertus, Petrus Naya, Martinus Garcia, Ioannes Vaſæus, Lucius Marinæus Siculus, Ambroſius de Morales, Garibay, Pineda, F. Hieronymus Romanus, Villegas, Alphonſus de Mendoça, Hieronymus Blancas, Doctor Ioannes de Hortigas, Michael Andreas, Bertendorpius, Petrus Caniſius, Morlanes, & alij à Doctore Petro Zenedo enumerati. Sed compendij cauſsâ, ſine hiſtoriæ damno, pauca Calixti III. verba produxiſſe abundè erit, è Diplomate quodam Pontificio, templo huic Româ miſſo, Kalendis Octobris, anni ∞. CCCC. LVI. *Cùm itaque, ſicut accepimus, Eccleſia Monaſterij per Priorem ſolita gubernari, eiuſdem ſanctæ Mariæ de Pilari nuncupatæ, Ciuitatis Cæſarauguſtanæ, Ordinis ſancti Auguſtini, inter ceteras ſub vocabulo dictæ B. Mariæ Eccleſias, prima Beatæ Mariæ de Pilari nuncupata fore noſcatur: in quâ dicta Beata Maria antequam ad cælos aſſumeretur cum* IESV CHRISTO *Filio ſuo & Domino noſtro, Beato* IACOBO *Majori, in Columnâ marmoreâ apparuit, & ob hoc ipſa Eccleſia nomen Beatæ Mariæ de Pilari aſſumpſit: ac inibi quàmplurima & infinita miracula dietim fiunt, necnon Chriſti fideles cum magnâ deuotione, & veneratione imaginem ejuſdem B. Mariæ, & ejus filij, in quadam Capellâ ipſius Eccleſiæ, quæ de mandato dictæ B Mariæ per dictum B.* IACOBVM *fabricata eſt, & Camera Angelica Dei Genitricis de Pilari nuncupata, & appellata exiſtit, colunt, & venerantur, ac cum magnâ devotione viſitare non ceſſant.* Atque iſtis Calixti verbis plurima alia Diplomata paria ſunt, à veteribus Aragoniæ Regibus piè liberalitérque eidem templo data. Quin ipſa fundationis Hiſtoria (firmum auctoritatis fulcrum quo nitamur) in celeberrimo illo exemplari Moralium

lium S. Gregorij, manu-exarata legitur: quod Taxus Epiſcopus Decreto Concilij Toletani Septimi Româ tranſtulit, Anno I Ↄ C. XLVII. quódque hodie in templi Bibliothecâ adſervatur. Liber antiquiſſimus eſt & in duo volumina diviſus. Papyrus miræ magnitudinis, inventio ipſa mira: de quâ Martinus Garcia Epiſcopus Barcinonenſis, Antonius Beuterus, aliique. Dignum ſanè fide hoc teſtimonium, ſive pretium librorum, ſive antiquitatem ſpectamus; venerandi quidem, etſi non extremi ævi. Advocanda igitur ab ulteriore memoriæ limite litterarum auctoritas eſt: ab Athanaſio Patriarchâ Antiocheno, id eſt Anno I Ↄ. LX. Scribit ille: *In hac die, multiplicibus Martyrijs affectus eſt D.* Iacobvs *Apoſtolus frater Ioannis filij Zebedæi: ídque poſtquam abijt in Occidentem in Ciuitatem Aodiat, & fecit apud eos miracula, quæ homines attoniti ſtupebant, ita quòd converterit eos in cognitionem fidei Dei excelſi. Tum reverſus in multas Ciuitates Palæſtinæ, prædicavit apud eos Euangelium Chriſti.* Arabicè liber iſte ſcriptus, & proculdubiò, Hiſpaniam per *Occidentem* Auctor intellexit. Sed referamus nunc gradum. S. Iſidorus, qui anno I Ↄ C. XXX. ſcripſit, libro de Vitâ & Morte Sanctorum Patrum, clarè & diſtinctè Apoſtoli in Hiſpaniam Adventum expreſſit. Expreſſit item S. Braulius Epiſcopus Cæſarauguſtanus, decennio pòſt, Præfatione quæ de Vitâ S. Iſidori, libris ejus Etymologicôn, in Antiquis Editionibus præfixa eſt: *Nam ſicut Gregorius Doctor Romæ ſucceſſit Petro, ita B. Iſidorus in Hiſpaniarum partibus doctrinâ* Iacobo *ſucceſſit Apoſtolo: ſemina namque vitæ æternæ, quæ Beatiſſimus* Iacobvs *ſeminavit & reliquit, hæc Doctiſſimus Doctor Iſidorus verbo prædicationis, quaſi vnus è quatuor Paradyſi fluminibus ſufficienter irrigavit.* Quod Iſidorus de hoc Adventu, etiam Beda iiſdem pænè verbis refert: atque eodem

eodem in Martyrologio Eidibus Maii, Diſcipulos ipſos Apoſtoli, ejúſque docendi munus, & Martyrium exprimit. Scripſit autem Beda anno IↃCC. XXXIV. & quadrageſimo poſt Bedam Vſuardus ejuſdem ſententiæ adſertor in Martyrologio, Kalendis Maii. Sexageſimo poſt Vſuardum (qui Chriſti IↃCCC. XXXIV.) Turpinus Archiepiſcopus Rhemenſis, in hæc verba: *Glorioſiſſimus namque Chriſti Apoſtolus* IACOBUS, *alijs Apoſtolis, & Dominicis Diſcipulis diverſa coſmi climata adeuntibus, ut fertur, primitus Gallaciam prædicavit. Deinde eius Apoſtolico corpore ab Herode Rege perempto, ſalvo à Hieroſolymis, vſque ad Gallaciam per mare tranſlato, eandem Gallaciam diſcipuli ejus prædicaverunt.* Calixtus II. tractatum confecit *De Miraculis & Tranſlatione S.* IACOBI. item Sermones nonnullos in Pervigilium ejus Diémque Feſtum: atque hoc libro Adventus Apoſtoli, ejuſdémque ac ſimul Diſcipulorum doctrina, atque martyrium non ſemel laudatur. Quingenti ferè anni ſunt, cùm Calixtus ſcripſit, id eſt à recenti ſatis memoriâ: verùm ſententiam ſuam altiore auctoritate munit, partim verbis Leonis III. qui trecentis annis prior, partim Euſebij Martyrologio, cujus etiam epitomen brevi ambitu Hieronymus dedit, & ipſe prior. Poſtremò Doctores Bartholomæus Laurentius, & Petrus Zenedus, uterque Canonicus D. Virginis Cæſarauguſtanæ, ampliùs ſeptuaginta nobis ſcriptores à mille retrò annis producunt, qui uno ore ſuffragióque Adventum Apoſtoli adſtruunt. In his quattuor Pontifices, duodecim tredecímve, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Cardinales; & ſeptem octóve è Sanctorum Albo. reliqui, Hiſtorici graviſſimi, quorum ſuâ quiſque ætate maximus, & plenâ fide apud omnes acceptus. Quia verò fas in re tam antiquâ auctorum non impreſſorum modò, ſed manu

lib. de gest. Caroli magni cap. 1.

c etiam

etiam Scriptorum teſtimonio niti, addo S. Hippolytum Epiſcopum Porticenſem, auctorem planè pium veterémque (floruit enim circa tempora Clementis Alexandrini atque Tertulliani,) qui libro *De Vitis Apoſtolorum & eorum prædicatione*, ſcriptum reliquit, S. IACOBVM *in Hiſpaniâ Evangelium prædicaſſe*. Liber Græcè ſcriptus; in Bibliothecâ Cardinalis Syrleti, ac deinde in Cardinalis Silvij Antoniani fuit, qui in ſchedulâ quadam ad Ducem de Seſsâ, ſuum ſuâ manu teſtatus eſt. Adjungo etiam Dexterum, auctorem gravem pariter & antiquum, &, ut quorumdam fert opinio, filium S. Paciani Epiſcopi Barcinonenſis. is libro quem de omnimodâ Hiſtoriâ conſcripſit, ait: *Anno* XLII. IACOBVS *Sanctus Apoſtolus, Zebedæi filius, multis peragratis Hiſpaniæ Vrbibus, & Eccleſijs erectis, Epiſcopiſque creatis, Petrum Braccaræ reliquit primum Epiſcopum*. Vertit hunc librum P. Hieronymus Romanus Higuera, Societatis IESV, Vir multæ eruditionis & ſanctitatis, è Codice manuſcripto antiquo, quem in Germaniâ, in Monaſterio Guldenſi invenerat. Item adjicio Abbatem Matthæum de *Burio*, qui inter ceteras templi Braccarenſis antiquitates, inventum etiam Braccarenſe Concilium teſtatur; in eóque expreſsè ſcriptum, à IACOBO Apoſtolo, Petrum Diſcipulum ejus, præfectum huic Eccleſiæ, primúmque Epiſcopum exſtitiſſe. Silentio nunc quidem Breviarium, quod nomine S. Ambroſij circumfertur, prætermitto, ubi Lectione de D. IACOBO diſtincta verba ſunt: *Mox Hiſpaniam profectus, ibique diſſeminatâ Chriſtianâ religione, reverſus eſt Hieroſolymam*; Prætermitto inquam; cùm plura ſuperiùs Breviariâ citata & adducta ſint. Vetus illud Scriptorum agmen, in eamdem ſententiam ſequuntur, Garcia de Loayſâ Archiepiſcopus Toletanus, Don Fernandus de Mendoça,

libro

libro quem de Concilio Illiberitano compoſuit, aliíque plures: omnes, ut piâ & Hiſtoricâ teſſerâ adiertum eant hanc Traditionem. Sed quid ſi præter tam multos támque luculentæ & antiquæ notæ Scriptores luculẽtiores alij & antiquiores, quid ſi ab ipſis Apoſtoli temporibus è ſecreto & abdito aliquo archivo prodeant, &, ceu teſtes oculati, ſignatam liquidiſſimâ veritate ſententiam promant? an quis bonæ mentis in dubium vocare Apoſtoli Adventum auſit, & ſtolido ſenſu univerſæ antiquitatis teſtimonio reniti? Certè in tempore vota noſtra reſpexit Deus, & admirando eventu Reliquias Laminásque *Montis Sancti* Granatenſis è tenebris & oblivione in lucem memoriámque excuſſit. quas (nequis fraudem aut fucum ſuſpicetur) Reverendiſſimus D. Petrus Vaca De Caſtro, ejuſdem Civitatis Archiepiſcopus, ſollenniter approbavit, & expreſſo Diplomate, atque auctoritate Pontificis Clementis Octavi munitas promulgavit; non ſine præſenti conſilio auxilióque aliorum Antiſtitum, hominúmque doctorum & piorum: cùm priùs inſigni prudentiâ & curâ, quæcumque in ſimili negotio inquiri & produci ſolent, quæque Sacris Concilijs, maximè Tridentino præſcripta ſunt, ſedulò examinaſſet. Atque Laminæ iſtæ, librorum, qui unà inventi, Catalogum repræſentant: ipſi libri Arabicè, antiquiſſimo idiomate ſcripti, clarè & expreſsè Veniſſe in Hiſpaniam IACOBVM Apoſtolum, facémque Fidei intuliſſe teſtantur. Etiam ampliùs? Vnus ab ipſâ mente & manu quoque Apoſtoli eſt; & eſſe ipſe ait; atque adeò Hiſpaniæ à ſe Regnis exaratum ac relictum. Itaque amplius mille quingentos triginta annos in Archivo hoc turris Turpianæ, ſive ſpecu Montis Sancti, tam luculenta ADVENTVS Apoſtolici teſſera, non ſine divinâ quadam providentiâ, occultata; & nunc

tandem producta fuit, planè opportuno & ipſo neceſſitatis articulo; ut veterum beneficiorum memoria renovaretur, quibus olim ſibi Hiſpaniam Apoſtolus devinxit, cùm laboranti ſuccurreret, pugnanti appareret, in prælijs adverſus infideles præiens, in periculis adjutor. Flocci eſt, quod curioſus quis objiciat, Laminas quidem, uti dictum eſt, receptas eſſe, non item libros: imò verò inveniri viros doctos, qui excerpta quædam notis cenſuriſque diſpunxerunt. Flocci inquam eſt: nam profectò Notæ ex inſigni curâ atque adſiduitate Archiepiſcopi Don Petri Vaca De Caſtro, à Viris & Arabicè ad ſummum doctis (hoc enim idiomate libri ſcripti) & Theologiæ altiſſimâ eruditione imbutis, & reliquarum ſcientiarum ſupellectile inſtructis, examinatæ & cenſæ ſunt, quorum ſecurum judicium, habeatur ſententia recta. nec in libris quidquam notatum, quod ullo doctrinæ intellectu vacillet. Atque illi qui diverſum ſentiebant, hoſpites quodammodò in Arabicâ iſtâ Dialecto atque peregrini inventi ſunt. Tamen, utut eſt, nemo inficias it, aut ire poteſt, quin ejuſdem aut altioris etiam cum Laminis Antiquitatis libri ſint, cùm in illis hi citentur. Neque in re præſenti neceſſum eſt; ut tamquam libri Canonici cenſeantur: hoc dumtaxat, ut Antiquitatem præferant; & unà teſtimonium Apoſtolici Adventus ac Doctrinæ. Quòd ſi etiam profana tantummodo hîc Hiſtoria legatur, & res cum Mauris geſtæ; pondus tamen Auctoritas habeat ab Antiquitate. Magis nunc igitur, cùm & Hiſtoria ſacra ſit, & Res ſive Reliquiæ Sacræ; quæ Religioni firmandæ in hæc Regna invectæ, atque adeò in ſpecum iſtam ab Apoſtolo ipſo Diſcipuliſque (qui jam tum divinâ quadam aurâ neceſſitatem hanc præſagiebant) conditæ; ut opportuno divinitùs tempore promptæ, non ſolùm in perenni

renni Traditione pietatem noſtram; ſed in Religione ipsâ inſtituta graviſſima, & arcana confirmarent. Arcana inquam, quæ tantâ curâ, tâmque inſolenti & impendioſâ induſtriâ adſervari, Libris Laminíſque inſcribi plumbeis, charactere & idiomate adeò peregrino debuerunt, quôdque rei caput, abdi in loca tam opportuna, tam ſecreta, & ſecura; ne longâ annorum ſerie conſumi poſſent, neu quis ſani judicii rem adulterinam, aut minoris quàm libri ipſi loquuntur momenti ſuſpicaretur. Ac tametſi in totâ teſtimoniorum ſerie, hoc iſtud decumanum & validiſſimum ad veritatem antiquiſſimæ Traditionis evincendam: tamen, ut omnis adverſariorum conatus enervetur & cadat, deinceps obſtructum argumentorum vallum diruendum eſt. Cujuſmodi enim? Infirmum ſi inſpiciamus, velatum potiùs conjecturis, quàm rationibus munitum; ut inſequenti Libro reipsâ oſtendemus.

HISPANIARVM VINDICIAE TVTELARES.

LIBER II.

NON minima ævi noſtri macula eſt, quòd cùm Majorum pio conſenſu cultúque D. IACOBI in Hiſpaniam Adventus claruerit, mutatâ nunc demùm ſorte, iniquis exterorum quorundã ſuffragijs infeſtetur. Nemo quidem ſe auctorem profitetur, aut in iſto muſtaceo laureolam quærit: ſunt tamen nonnulli (quantum rumoribus percrebuit) qui univerſam hanc hiſtoriam conantur, ceu apocrypham, infamare: imò verò audaciæ protollunt gradum, & hoc agunt, uti verba iſta è vitâ D. IACOBI: *Peragratâ Hiſpaniâ, ibíque prædicato Evangelio:* è Breviario Romano expungantur. Res profectò magni momenti, non ſolùm quia plurimùm novitate iſtâ Hiſpaniæ regna commovenda ſunt; verùm etiam quia tot templa, aliáque illuſtria memoriæ huic antiquitùs dicata opera, ſplendore ſuo ſpolianda: non ſine damno publico, aut ſaltem (ne extrema augurer) cum ingenti Pietatis detrimento, quâ Apoſtolus colitur. Baronius Cardinalis, in Annotationibus ad Martyrologium, Traditionem hanc defendit. iterúmque Tomo I. Annalium, ſcriptã ſemel ſententiam amplectens, *Quod verò*, inquit, *ad ipſum* IACOBVM *pertinet, cùm Hiſpaniarum Eccleſiæ omnes ex æquo profiteantur, eundem*

dem Apoſtolum Hiſpanias eſſe profectum, illicque primum prædicaſſe Evangelium, & aliquos collegiſſe Diſcipulos; nihil amplius quod de eâ re dicamus, habemus, quàm quæ ſunt à nobis in Martyrologio Romano notata. Ac dignus hic certè pectore Chriſtiano atque erudito adfectus Pietatis, quem hactenus quidem Traditioni & auctoritati omnium Hiſpaniæ Eccleſiarum ſe deferre vir magnus profitetur: magis etiam cùm eodem tomo Adventum Barnabæ Apoſtoli in Italiam enarrans ſcribit. *Verùm ipſum in Italiam veniſſe, & in Liguriâ prædicaſſe Evangelium, nobiliſſimámque Mediolanenſium Eccleſiam erexiſſe, ac longè latéque fidem feliciter propagaſſe, firmæ traditiones, ejuſdémque Eccleſiæ monumenta complurium teſtimonijs confirmata, fidem certam atque indubitatam faciunt.* Atqui, ſi Eccleſiæ Mediolanenſis Traditio nullum (jure quidem & merito) de Adventu D. Barnabæ in Italiam relinquat dubitationi locum: planè & Traditiones memoriæque de Adventu D. IACOBI in Hiſpaniam (quæ omni jure pares ſunt, ac deinceps referendæ) parem opinionis adſenſum à Cardinali exſpectent. Hic igitur tametſi Tomo IX. à prolatâ ſemel ſententiâ deflectat; tamen rem totam ad calculos ſi revocaverit, deſertam opinionem (ut de inſigni pietate viri atque eruditione ſpes eſt) ceu veriorem reſumet, ſapientiſſimæ D. Ioannis Chryſoſtomi ſententiæ ſubſcripturus: *Traditio eſt: nihil quæras amplius.* Sed Argumenta aliorum videamus, qui minori prudentiâ atque adeò perturbato animo, cauſſam iſtam diſputarunt. Proponenda rationum fundamenta, brevíque reſponſione enervanda ſunt.

Ajunt igitur, non veniſſe in Hiſpaniam Apoſtolum, quia venire non potuit: atque adeò ejuſmodi iter prodigioſum videri. Apoſtolos enim priuſquàm ſegregarentur, ac provinciam quiſque, in quâ Evangelij

fructum

fructum propagaret, ſortiretur, Hieroſolymis non diſceſſiſſe: ſortitos demùm anno à Natali Chriſti XLIV. Claudio Auguſto, & C. Licinio Largo Coſſ. quo anno Martyrii palmam IACOBVS adeptus eſt. Diſcedendi autem occaſionem Apoſtolis ab eodem Martyrio natam, cùm jam è carcere Petrus evaſiſſet, jámque premi perſecutione Eccleſia cœpiſſet: quemadmodum in Actis Apoſtolorum Sanctus auctor enarrat. Et Divus Chryſoſtomus hac occaſione effatur: *Apoſtoli prædicaverunt Iudæis, longóque temporis ſpatio cæſi, & flagellati in Iudæâ manentes, ac demùm ab ipſis propulſi, in Gentes abierunt.* IACOBVM igitur à ſortitione hac excluſum: quippe quæ poſt mortem ejus inſtituta.

Ampliùs etiam. Si enim poſt Apoſtolorum ſegregationem non venit: nec venire ante potuiſſe. Toto enim illo tempore, quod à Martyrio Stephani ad ſegregationem effluxit, duodecim Apoſtolos Hieroſolymis ſubſtitiſſe: ídque ex Actis facilè convinci. *Facta eſt illa die perſecutio magna in Eccleſiâ, quæ erat Hieroſolymis, & omnes diſperſi ſunt per regiones Iudeæ & Samariæ, præter Apoſtolos.* Confirmant hoc ipſum verbis Apollonij ab Euſebio citatis. *Apollonius,* inquit, *antiquus Theologus agens adverſus Cataphrygas, teſtatur, ſe traditione accepiſſe, Salvatorem mandatum dediſſe Apoſtolis, ne vſque ad duodecim annos Hieroſolymis diſcederent;* Nam iſto calculo ratio ſi initur, impleri duodecennale ſpatium non potuiſſe, niſi ſecundo à Martyrio IACOBI anno. Atque ſic prorsùs Apoſtoli in Hiſpaniam Adventum vero & fide carere.

Deinde, ne quidem, ſi hæc tam manifeſta amoliamur, adſeri Adventum, minùs etiam Prædicationem Apoſtoli poſſe: venire enim ſine dubio debuiſſe, uti Hiſpanis, qui tunc Gentiles, Evangelium annunciaret.

Id verò

Id verò quomodò ab Hiſtoriâ temporúmque illorum ratione extorqueas; cùm nefas tum etiam, ſalutis nuncio Gentiles impertire, Edicto, quod hac de re Apoſtoli acceperant, nondum ſublato? Chriſtianos enim Hieroſolymis primâ crudelitate (quâ & Stephanus periit) pulſos, quócumque venerant, ſolis Iudæis Chriſtum prædicaſſe. Id à Lucâ expreſſum, Actorum cap. XI. *Illi quidem qui diſperſi fuerant à tribulatione, quæ facta fuerat ſub Stephano, perambulaverunt uſque ad Phœnicem, & Cyprum, & Antiochiam; nemini loquentes verbum, niſi ſolis Iudæis*. Quid? communem omnium ſententiam eſſe, Cornelium Centurionem cohortis Italicæ, civem Romanum, primum è Gentibus ſancto Fidei dogmate donatum; imò verò priuſquàm Gentibus Eccleſiæ ſinus panderetur, viſiones atque myſteria præceſſiſſe, quæ à Lucâ cap. x. deſcripta. Et ſic tamen Petrum, cum baptizaturus Cornelium eſſet (ne impij exempli res videretur) facti ſui rationem Fidelibus expoſuiſſe: *Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus ſanctus ſuper omnes, qui audiebant verbum, & obſtupuerunt ex Circumciſione fideles, qui venerant cum Petro, quia & in Nationes gratia Spiritus ſancti effuſa eſt*. Hæc à Lucâ cap. x. ſcribi: & XI. iſta: *Audierunt autem Apoſtoli, & fratres qui erant in Iudæâ, quoniam & Gentes receperunt verbum Dei. Cùm autem aſcendiſſet Petrus Hieroſolymam, diſceptabant adverſus illum, qui erant ex Circumciſione, dicentes: Quare introiſti ad viros præputiam habentes, & manducaſti cum illis?* Cornelium poſteà Epiſcopum Cæſareæ fuiſſe; & quia primus Gentilium in Eccleſiam venit, non ipſum modò inſignem, ſed domum etiam fuiſſe; eámque divino poſteà cultui dicatam. D. etiam Hieronymum ſcribere, exſtitiſſe ſuo tempore, séque adiiſſe. Iam verò tranſitum iſtum Cornelii ad Chriſtianos à Martyrio IACOBI non longè ab-

d fuiſſe,

fuiſſe, indicio Sacrorum Actorum, cap. XII. *Eodem autem tempore*. Itaque venire deinceps in Hiſpaniam non potuiſſe: priùs autem, neque credibile, neque veriſimile videri. quî enim, Eccleſiæ aditu Gentilitati nondum patefacto?

Denique ne dici quidem poſſe, Hebræos in Hiſpaniâ res fidei à IACOBO doctos. Nam tum nullos fuiſſe; nec ante excidium Hieroſolymitanum per alias gentes ſparſos. Etſi enim poſt calamitatem illam quâ, tempore Sedechiæ Regis, concuſſi ſunt, varia cum finitimis Regibus bella geſſerint, funeſto exitu; quippe rebus graviſſimè attritis; quamvis victi & ſubjecti Romanis: nullâ tamen Antiquitatis memoriâ conſtare (Hiſtoricos ſive Hebræos, ſive exteros revolvamus) ejectos è Palæſtinâ, pérque provincias exteras extorres iviſſe. Atque ita quacumque ratione rem excuſſerimus, impeditum difficultatibus Adventum hunc haberi. Velut Corollarium, Auctoritatem Innocentij I. adnectunt: atque hunc epiſtolâ quadam ad Decentium ſcribere: *Præſertim cùm ſit manifeſtum, in omnem Italiam, Galliam, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, Inſuláſque interiacentes nullum inſtituiſſe Eccleſiam, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut eius ſucceſſores conſtituerunt Sacerdotes. Aut legant ſi in his Provincijs alius Apoſtolorum invenitur, aut legitur inſtituiſſe. Quod ſi non legunt, quia nunquam inveniunt, oportet eos hoc ſequi, quod Eccleſia Romana cuſtodit.* Iam verò, Baronius Cardinalis, tomo IX. ortam in Concilio Lateranenſi litem ait, de Primatu Hiſpaniarum: contendiſſe Archiepiſcopum Toletanum, Rodericum Ximenez: reniſum Compoſtellanum, ſive S. Iacobi, & conatum geminâ ſibi ratione vindicare: partim quia in ſuâ ditione atque templo corpus Apoſtoli eſſet; partim, quia Evangelium IACOBVS in Hiſpaniâ primus prædicaſſet.

Sed

18

Sed poſteriori huic rationi Toletanum verba iſta repoſuiſſe: *Si inducat etiam Compoſtellanus Antiſtes, ſcilicet primam divini verbi promulgationem, & plurimorum converſionem ad fidem Chriſti in Hiſpaniâ per* IACOBVM *Apoſtolum factam, qui Divinam Paginam noverint, teſtimonium perhibeant. Ego tantùm legi, datam ei fuiſſe poteſtatem prædicandi in Hiſpaniâ: ſed interim cùm per Iudæam & Samariam divinam legem ſeminaret, ſub Herode Hieroſolymis truncato capite exhalavit animam, & Domino reddidit. Quomodo ergo ibi prædicavit, quò nondum ingreſſus eſt? aut ſine prædicatione, quos, obſecro, convertit ad Dominum?* Addit Cardinalis, ſe, tametſi à feminis religioſis id Toletanus acceperit, futile tamen reſponſum anteà cenſuiſſe & indignum fide: ſed tanti deinde viri auctoritate motum (tum etiam quòd Archiepiſcopus Compoſtellanus obmutuerit, quaſi primatum cedens) priorem opinionem mutaſſe. Idem Cardinalis locos quoſdam contrarios refellens, illos Calixti falſi poſtulat: & quâ occaſione? quòd cùm Archiepiſcopus Toletanus Compoſtellano exprobraſſet, templum D. IACOBI novum, & ante annos tum C. IX. Sacrarium dumtaxat fuiſſe (illuc enim Metropolim Emeritæ-auguſtæ, quæ tunc temporis in poteſtate Maurorum erat, à Calixto Pontifice translatam, anno ∞. C. XXIV.) quòd inquam Compoſtellanus in ſilentium datus: quaſi, ſiquem Adventus Apoſtolici adſertorem habuiſſet, nedum Calixtum; cauſſam ſuam hautdubiè auctoritate fuiſſet muniturus. nunc autem præmeditatum quidem; ſed omni orationis præſidio deſtitutum veniſſe. Cardinalis etjam de reliquis auctoribus ſententiam interponens, ſcribit: *Quin etiam & ſponte puto abſtinuiſſe à citatione fabuloſi Turpini (ſi tamen illo tempore commentitius ille liber perſcriptus erat) vel à pſeudo-Iſidori ſententia, vel*

quod falſo aſſeritur nomine Bedæ, vel alijs quos aſſertores ejus ſententiæ poſtea prodidere. Prætereà locum Innocentij I. ad Eugubinum adfert ſuprà citatum; ex eóque liquidò conſtare ait, ante Innocentium nullam planè de Adventu Apoſtoli notitiam exſtitiſſe: aut ſi exſtiterit, dubiâ fide vacillaſſe. Tandem epiſtolam è Digeſto Gregorij VII. promit, anno ∞. LXXIV. ſcriptam. Verba quæ expromit, iſta: *Cùm Beatus Apoſtolus Paulus Hiſpaniam ſe adiſſe ſignificet, ac poſtea ſeptem Epiſcopos ab urbe Româ ad inſtituendos Hiſpaniæ populos à Petro & Paulo Apoſtolis directos fuiſſe, qui deſtructâ Idololatriâ, Chriſtianitatem fundaverunt, Religionem* [illegible] *verunt, ordinem, & officium Diuinis cultibus ager*[illegible] *derunt, & ſanguine ſuo Eccleſias dedicavere, veſt*[illegible] *tia non ignoret.* Et paullò poſt eaidem rece[illegible] *Inde enim non dubitatis vos ſuſcepiſſe religionis exo*[illegible] *etiam ut inde recipiatis in Eccleſiaſtico ordine* [illegible] *ciuum, quod Innocentij Papæ ad Eugubinum* [illegible] *Epiſcopum vox docet: quod Hormiſdæ ad Hiſpalen*[illegible] *decreta inſinuant: quod Toletanum, & Braccare*[illegible] Ac ſic denique in illam ſententiam tranſ[illegible] [illegible]niis archivíſque Antiquitatis collectam ſcribit, & ex Actis magni Concilii Lateranenſis.

Hæc argumentorum velut collectio & ſumma; quæ quidem erui, & acui in Apoſtoli Adventum potuêre. Reſponſio & repulſio brevis faciliſque erit. nam, ut quæ hiſce è locis naſcuntur monſtra, cadant; clavâ Herculis nihil opus.

Ac primò quidem quod ajunt, *Poſt diſceſſionem Apoſtolorum venire* IACOBVM *non potuiſſe: factam enim eſſe cùm jam martyrio ille ſublatus:* multifariam diluitur. Sumunt enim pro certo quod dubium atque controverſum. Segregationem Apoſtolorum præfixo temporis limite præfiniunt: at quâ ſaltem auctoritate loci alicujus

19

cujus ſacri? quin ipſi Patres variè diſſentiunt. Beda in Acta Apoſtolorum ſcribens, opinionem Melitonis Epiſcopi Sardenſis refert, profectionem iſtam in ſecundum ab Aſcenſione Chriſti annum incidiſſe. Apollonius, ut Euſebius tradit, non in II. ſed in XII. tametſi hæc Apollonij ſententia, qui anno XLVI. Segregationem refert, verbis Marci manifeſtò convellitur, cap. XVI. ſub finem, ubi de Apoſtolis: *Illi autem prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis*. Marcus enim Evangelium ſuum conſcripſit anno XLV. loquitúrque velut de re jam tranſactâ: non ideò tamen tempus certum conſtituitur. Colligere verò licet ſegregationem annum XLV. quo Marcus ſcripſit, præceſſiſſe: ſed quanto temporis intervallo, ex Actis definiri non poteſt. Graviſſimorum quidem virorum judicium eſt, non ſorte, ut Socrates Hiſtoricus exiſtimavit, ſed providentiâ & inſtinctu divino factam. Ita cenſuere SS. Cyrillus & Hieronymus, cùm ultima illa verba Iſaiæ interpretarentur cap. XXXIV. *Et ipſe miſit eis ſortem, & manus ejus diviſit eam illis in menſuram*. Atque plures etiam auctores conſentiunt, mox à viſione Petri, de quâ in Actis, cap. X. ſtatutum fuiſſe, uti Evangelij conſortes fierent Gentiles. Iſta verò Concilii Apoſtolici conſtitutio, de quâ ſeparatio hæc intelligenda, non ſecuta eſt Martyrium IACOBI; ſed annis tribus præceſſit. Hoc verò fulcro opinio Patrum firmatur, Diſceſſum nimirum viventibus omnibus & conſentientibus Apoſtolis, atque jam tum Hieroſolymis, decretum eſſe. Ita Iuſtinus Martyr: *Hieroſolymis duodecim viri profecti ſunt in mundum, atque hi quidem indocti, & minimè eloquentes. Dei autem virtute humano generi denunciaverunt à Chriſto ſe miſſos eſſe, qui cunctos verbum Dei docerent*. Deinde, ſi disjuncti Apoſtoli,

(quod omnino contendit Baronius Cardinalis) anno XLIV. atque poſt Martyrium IACOBI, adſeri non poſſit *Hieroſolymis duodecim viros profectos eſſe*. Sed, ut taceam, IACOBI unius defectu duodenarium illum numerum imminutum; nec ſcripto quidem colligi, nec mente concipi poſſit, illo anno Apoſtolos XI. Hieroſolymis ſimul fuiſſe. Lectio nulla ſuggerit, ſubeunte Martyrium IACOBO, fuiſſe Hieroſolymis Apoſtolos: ſi abfuêre, quomodò reverſi turbido illo tempore & adflicto? Quinquennio priùs ſe veniſſe Hieroſolymam ſcribit Paulus: nec præter IACOBVM fratrem Domini quemquam repperiſſe. *Deinde poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum, & manſi apud eum diebus quindecim. Alium autem Apoſtolorum vidi neminem, præter* IACOBVM *fratrem Domini*. Vidit autem IACOBVM, quia Epiſcopus ille Hieroſolymitanus erat: electus eodem anno XXXIV. die VI. Kal. Ianuar. ut auctores ſunt D. Ioannes Chryſoſtomus, & Euſebius in Chronicis: tenuítque ſedem annos XXIX. Atque iſta electio IACOBI cognomine Iuſti, Diſtributionis Apoſtolicæ pars quædam fuit. Nam creare eum Epiſcopum Hieroſolymitanum, tantumdem eſt, ac Hieroſolymam velut Evangelij provinciam adſignare. S. Chryſoſtomus in re propoſitâ: *Si quis à me percontetur, quomodò* IACOBVS *ſedem Hieroſolymitanam accepit: reſponderem ego, hunc totius Orbis magiſtrum præpoſuiſſe Petrum*. Itaque ſeparatio iſta aut anterior fuit, aut dies certè ipſe, & velut punctum in ambiguo. Si verò decerni non poteſt, priórne Martyrio IACOBI, an poſterior fuerit; nullam ratiocinandi anſam ſuppeditat, quâ Adventus oppugnetur. Sed eſto: anno XLIV. & poſt Martyrium IACOBI diſceſſerint: non ideò tamen Hiſpania IACOBO ſubtrahatur. Venit enim, ac venire potuit

tuit ante ſeparationem, atque adeò ante perſecutionem Stephani, cùm x. aut xi. pòſt anno (ut priori libro diſſeruimus) Martyrium demum ſubierit. Sive igitur Hieroſolymis diceſſerit, occaſione illâ publicâ quâ plerique, imò verò omnes Fidelium (*Omnes diſperſi ſunt*, inquit Lucas;) ſive poſteà; utrumque tempus ab errore remotum eſt, cùm pariter Cardinalis Baronius, Mariam IACOBI matrem Hieroſolymis in Italiam profectam narret, atque hîc diem obijſſe, ſacrúmque corpus in templo Verulano ſervari & coli. Addit eâdem illâ perſecutione S. Lazarum cum utraque Sorore, item Marcellâ ancillâ, & Maximino Diſcipulo ejectum, navíque injectum, ſine velis ac remis, mero ventorum ductu, Marſiliam appuliſſe. Item Ioſephum Arimathiæ comitem itineris hujus fuiſſe, atque hunc è Galliâ in Britanniam trajeciſſe. Adjungo in controverſiam à pleriſque rapi, quod Baronius ceu verum amplectitur, Martyrium IACOBI in annum à Chriſto nato XLIV. incidiſſe. non enim fuit hic annus XLIV. ſed XLV. nec III. Claudij, ſed IV. Nam Lucas juncto ac continuo temporis ambitu Martyrium IACOBI, vincla Petri, & profectionem Agrippæ Cæſaréam includit. Ac Ioſephus abiiſſe hunc refert anno III. regni ſui Iudaïci exacto. Fuit igitur IV. atque hic IV. quoque Claudij. qui, eodem Ioſepho ſcribente, regnum Agrippæ dederat, ac paullò poſt fatis conceſſit. Sic concordi calculo Euſebius, & Nicephorus. Quâ quidem ratione tempus Apoſtolo ad profectionem ſuperfuit.

Secundò, ſignatum in Actis locum & caput opponunt: *Et omnes diſperſi ſunt per regiones Iudææ, & Samariæ, præter Apoſtolos*. Ajunt enim, *Si Apoſtoli tunc temporis remanſerunt, exire* IACOBUM *non potuiſſe*. Sed neque huic ineſt argumento pondus. Verum quidem

dem eſt, Perſecutione iſtâ, Pedem Apoſtolos Hieroſolymis non moviſſe: atque Oecumenius ait, id Gamalielis interceſſione manúque obtentum: Alii, Iudæos auſos non fuiſſe ejicere Apoſtolos, quos amabat populus atque venerabatur: veritóſque ne ad ſeditionem veniretur: ſed hæc an illa, an alia cauſa fuerit, de Apoſtolis ſermo eſt, qui tunc Hieroſolymis commorabantur. Scribit Lucas: *Facta eſt perſecutio magna in Eccleſia, quæ erat in Ieruſalem*, quæ verba non obliquè innuunt, etiam extra ſacram urbem Eccleſiam fuiſſe. Potuit igitur & ipſe IACOBVS. Ac licet univerſi Chriſtiani Hieroſolymis non fuiſſent, fuiſſe tamen Apoſtoli dicantur, ſi majori eorum pars cum capite, è quibus nomen & ipſum Collegij Apoſtolici corpus quoddam conſtabat. quin eodem capite expreſſum eſt, Diſperſos per Iudæam & Samariam Diſcipulos; atque etiam in diverſas deinde Regiones progreſſos eſſe ſacra Hiſtoria notat: inter quos Ananias qui Damaſci Syriæ verbum Chriſti ſeminabat. quo certè intellectu quia plerique Diſcipulorum per Iudæam & Samariam diſperſi fuêre, omnes dicuntur. Poſtremò, quod omnem tollit dubitationem, manifeſtum eſt, licuiſſe Apoſtolis, quamvis ſimul omnes illo temporis momento Hieroſolymis conſtiterint, atque adeò remanſerint, primo tamen pòſt anno, aut citiùs ſeriúſque diſcedere. Licuiſſe? imò verò diſceſſiſſe. Nam Paulus ſe teſtatur, cùm ad urbem veniſſet, Petrum & Epiſcopum Hieroſolymitanum adiiſſe; nec alium tamen Apoſtolorum: aberant enim reliqui, ut in procinctu fiet palam. Renituntur huic objectioni adverſarij, & opinionem ſuam ſubſtituto argumento roborant: *Diſcedere neque tunc temporis, neque poſtea Apoſtolum quiviſſe. mandatum enim à Chriſto habuiſſe*, uti Apollonius tradit, *ne uſque ad duodecim annos Hieroſolymis diſcederent.*

ſcederent. quaſi ante annum XLVI. *quemquam exire, nefas: Martyrium verò* IACOBI *jam tum fuiſſe.* Reſponſionis quædam velut capita ſuprà ſignavimus, incertam nec congruam Sacris Litteris hanc Traditionem eſſe. Nam profectò nullibi id mandati expreſſum invenias; niſi, ut Adventum Spiritus ſancti Apoſtoli operirentur, ſcribente Lucâ, Actorum cap. 1. *Et conveſcens præcepit eis ab Hieroſolymis ne diſcederent, ſed expectarent promiſſionem Patris, quam audiſtis (inquit) per os meum: quia Ioannes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu ſancto, non poſt multos hos dies.* Ex quo loco manifeſtè colligitur, vnionis hujuſce præceptum neutiquam annorum duodecim fuiſſe; ſed dum expleretur promiſſio de Adventu Spiritus S. quæ fuit ipsâ Pentecoſte. Atque id ultimo Evangelio idem Lucas expreſſiùs ſignificat: *Vos autem teſtes eſtis horum, & ego mittam promiſſum Patris mei. Vos autem ſedete in Civitate, quoaduſque induamini virtute ex alto.* Marcus etiam ſacram paginam ſuam concludens, Aſcenſionem Chriſti, & Separationem Apoſtolorum jungit, cùm jam de prædicando ubique terrarum Evangelio mandatum expreſſiſſet: *Omni creaturæ.* ait, *Et Dominus quidem* IESVS *poſtquam locutus eſt eis, aſſumptus eſt in cælum. Illi autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante,* &c. Capite etiam ſignato in Actis, Legimus, Chriſtum, cùm ab Apoſtolis interrogatus eſſet, *Domine ſi in tempore hoc reſtitues regnum Iſrael?* reſpondiſſe, *Non eſt veſtrum noſſe tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſuâ poteſtate. Sed accipietis virtutem ſupervenientis Spiritus ſancti in vos, & eritis mihi teſtes in Ieruſalem, & in omni Iudæâ, & Samariâ, & uſque ad ultimum terræ.* Ne adeò ſolliciti de ſolo regno Iſraëlis eſtote, non enim ſoli Hieroſolymæ aut Iudeæ cura atque miniſterium veſtrum deſtinatum; ſed orbi univerſo &

c ultimis

mis, quòd recepiſſet Samaria verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Ioannem. Neque hoc ſolùm, verùm & IV. pòſt anno Hieroſolymis Petrus exceſſit. *Cùm*, ut Lucas ſcribit, *Eccleſia quidem per totam Iudæam, & Galilæam, & Samariam habebat pacem*. Atque eodem tempore, ut idem notat, *Factum eſt, ut Petrus, dum pertranſiret univerſos, deveniret ad ſanctos, qui habitabant Lyddæ*. Quin eodem anno (tametſi id Lucæ non expreſſum) D. Petrus Antiochiam è Syriâ venit, & Eccleſiam hîc fundavit, ſedémque poſuit, *Anno* inquam (ut calculum ponit Euſebius in Chronicis) IV. Olympiade CC. *antequam Tiberius moreretur*. Atque hic ille eſt. nam inter ea quæ hoc anno acciderunt (eodem Euſebio referente) *Petrus Apoſtolus Antiochenam Eccleſiam fundavit, ibíque Cathedram adeptus ſedit*. Quarto deinde anno, qui fuit XLIV. cùm ab Angelo exemptus è vinclis eſſet, non ſolùm urbem Hieroſolymitanam, ſed limites ipſos Iudeæ reliquit, ac commoratus eſt Cæſaréæ-Stratonis, Sidone, Beriti, Tripoli, reliquíſque in oris maritimis Palæſtinæ, ut Metaphraſtes tradit. Hic etiam annus duodecimum illum, quem Apollonius præfinit, biennio præceſſit. Cùm igitur extra controverſiam ſit, D. Petrum Romanæ ſedis auctoritate annos XXV. functum, & calculo Apollonij duodecim moræ Hieroſolymitanæ adſignemus, profectò ſeptennium Cathedræ Antiochenæ perit aut expungitur, quod ab universâ tamen Eccleſiâ numeratur, atque celebratur. Romam enim venit anno II. Imperij Claudij, & Martyrio adfectus ultimo Neronis, à morte Chriſti XXXVIII. Quòd priùs etiam quàm Romam venerit prædicandi munus obierit, teſtatur Leo Pontifex, ipſum Apoſtolum alloquens. *Iam*, inquit, *populum qui è Circumciſione crediderat, erudieras: Iam Antiochenam Eccleſiam, ubi primùm Chriſtiani*

nominis dignitas eſt orta, fundaveras. Iam Pontum, Galatiam, Cappadociam, Aſiam, atque Bithiniam legibus Evangelicæ prædicationis impleveras: neque ut dubius de provectu operis, aut de ſpatio tuæ ignarus ætatis, trophæum Crucis Romanis arcibus inferebas. Paulus ipſe anno XXXIX. cùm Hieroſolymis Petrum inviſeret, neminem ſe Apoſtolorum inibi repperiſſe ſcribit. Et Sophronius ſcriptor antiquiſſimus, adeò laudatus D. Hieronymo, Petrum non in illis ſolùm oris, ſed Hiſpaniæ quoque Religionis cultum propagaſſe teſtatur. Ac profectò, ut ſanctus ille æſtus ardórque Apoſtolorum erat, credibile eſt, prodigioſam quamdam induſtriam atque celeritatem fuiſſe, quâ provincias regionéſque pervaſerint; ut Magiſtri ſui mandata conficerent, atque victricia toto terrarum orbe Evangelii ſigna explicarent. quemadmodum tot antè ſeculis prævidit, præcinuítque Propheta Regius, Pſalmo XVIII. Apoſtolorum curam ac ſolicitudinem celeritati ſolis comparans, quâ ab Oriente in occaſum fertur, ad univerſum terrarum orbem irradiandum: *Cæli enarrant gloriam Dei: & opera manuum eius annuntiat firmamentum. Non ſunt loquelæ neque ſermones, quorum non audiantur voces eorum. In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Exultavit ut gigas ad currendam viam: à ſummo cælo egreſſio ejus. Et occurſus ejus uſque ad ſummum ejus,* &c. Ac certè tam inſigni diligentiâ Apoſtoli uſi, ut paucis poſt Aſcenſionem annis (graviſſimi ſcriptores tradunt) per totum orbem Evangelii ditionem protulerint. Itaque horum ſententiam amplexi, DD. Petri & Pauli, & IACOBI in Hiſpaniam Adventum ſi adſeramus, non ſolùm Regnis hiſce, ſed Apoſtolis ipſis gloriam addamus: ſi verò negemus, præſertim hunc D. IACOBI, tot támque inſignium Virorum auctoritate, pluriúmque ſeculorum conſenſu con-

firma

firmatum; ſanè animum novitatis cupidum, & in re pietatis remiſſum prodamus. Multiplici igitur hac Apoſtolorum profectione auctoritas Apollonij confutatur, palámque eſt, ante duodecimum annum diſcedere IACOBVM Hieroſolymis potuiſſe, uti & Petrus, & Ioannes, & plerique Apoſtolorum diſceſsêre. Quâ in re animadvertendum, Apoſtolorum Martyria aliud nihil fuiſſe quàm eorum quæ prædicaverant, docuerántque, velut teſſeram quamdam morte obſignatam. Hinc etiam Eccleſia à Spiritu ſancto gubernata inter ſollemnia divini officij, quo Martyrum memoria colitur, primùm regna ſive provincias memorat, ubi prædicarunt; ac tandem coronidis loco ipſum Martyrij triumphum, quo prædicationis operam confirmarunt. D. IACOBO ijſdem in ſacris converſio regnorum Hiſpaniæ attributa, quæ, ut multis de cauſſis meritò æſtimata; ita triumphum Martyrij IACOBÆI primum ac celeberrimum in agmine illo Apoſtolorum Divina Sapientia conſtituit, ſacríſque litteris expreſſit: imò tam venerabile corpus prodigioſè transferri, ac deponi hîc terrarum voluit; ubi adfectus etiam viventis, velut in pignus ſe effudit, cùm Fidei aurâ populum imbueret. Quis igitur tanti animi aut frontis, ut delere gloriam audeat rerum à Divo TVTELARI noſtro cum laude Heroicâ geſtarum; aut profiteri, Apoſtolorum illum anteſignanum, qui pro confirmandâ religione primus occubuit, ubique terrarum excluſum, & velut extorrem, ne hiſtoriam quidem meruiſſe, aut memoriam ſui; quaſi qui tā eximius animo ac virtute fuit, nihil dignum memoratu reliquerit? Profectò & ratio, & pietas quoque Chriſtiana reluctatur: imò ipſa Eccleſiæ Romanæ auctoritas, quæ diem ſacrum Cathedræ D. Petri Romæ Sermone illo S. Leonis Pontificis, piè ſollemnitérque

 ornavit,

Ipſe, non autem Petrus patefecit, indicante Paulo his verbis: *Ipſe enim eſt pax noſtra, qui fecit ex utraque unum, & medium parietem maceriæ, ſolvens per crucem interfecit inimicitias in ſemetipſo.* Idipſum S. Leo docet: *Poſtquam reſurrexit Dominus Apoſtolis ſuis poteſtatem tradidit baptizandi, dicens, Euntes docete omnes gentes,* &c. *de quo utique eos, id eſt Apoſtolos, & ante paſſionem potuiſſet inſtituere, niſi propriè voluiſſet intelligi regenerationis gratiam ex ſuâ reſurectione cœpiſſe.* Atque hiſce verbis, *Docete omnes gentes,* &c. mandatū Gentilibus fuiſſe, uti Baptiſmum reciperent, D. Thomæ doctrina eſt. Neque fieri poteſt, ut, à latâ lege, quâ ad Baptiſmatis gratiam Gentiles vocantur, obſtructas Eccleſiæ portas habuerint. Deinde, quia verba illa ſignata, non tam prohibitionem rigidam, quàm prælationem imperant; uti primò ac præcipuè Fidei doctrinâ Iſraëlitæ imbuerentur. Sic igitur tametſi de ſe ipſe Chriſtus pronunciat, *Non ſum miſſus niſi ad oves, quæ perierunt domus Iſraël:* nihilominùs Gentiles admiſit, & cum Samaritanis verſatus eſt: atque ſic etiam Apoſtoli, ut Iudæis, qui infeſto calculo à prædicationis fructu Gentiles rejiciebant, ſatisfacerent, alio in loco elocuti ſunt. *Vobis oportebat primùm prædicare regnum Dei: ſed quia repuliſtis illud, & indignos vos judicaſtis æternæ vitæ; ecce convertimur ad Gentes; ſic enim præcepit nobis Dominus.* Pariter D. Paulus Corinthiis: *Sanguis,* inquit, *veſter ſuper caput veſtrum: mundus ego ex hoc ad Gentes vadam.* Locus verò ille Lucæ, quem proferunt, ipſis infeſtus eſt. Verba enim quæ recitavimus, hæc alia ſequuntur & excipiunt: *Erant autem quidam ex eis viri Cyprii, & Cyrenæi, qui cùm introiſſent Antiochiam, loquebantur & ad Græcos, annuntiantes Dominum* IESVM. *Et erat manus Domini cum eis, multúsque numerus credentium converſus eſt ad Dominum.* Intellige de Diſcipulis, qui primâ perſecutione

cutione pulſi, cùm D. Stephanus Martyrio adfectus eſt. Et clarè *Græci* illi Gentiles ſunt: (ἀκολούθως enim loquitur) & velut in ἀντίθεσιν eorum quæ dicta: *Nemini loquentes verbum, niſi ſolis Iudæis*. Atque in voce, *& ad Græcos* emphaſis eſt & extenſio. Nam ut dicamus, poſteriùs iſtud poſt converſionem Cornelii factum, nullo fundamento ſuſtentes; cùm continuus uterque locus ſit, & in oratione conjunctâ. Itaque cùm Hieroſolymis converſio Iſraëlitarum tantâ induſtriâ procurata, etiam piam Evangelij operam Gentilibus præſtare IACOBVS in Hiſpaniis potuit. Secundò, prompta quoque reſponſio, De Cornelio, an Gentilium primus ad fidem venerit, liquidum nequaquam eſſe, non ob id ſolùm, quod dictum eſt, à Diſcipulis Antiochiæ patratum; verùm etiam ob converſionem, cùm Samaritanorum, qui Iſraëlitarum nomine non cenſentur, atque adeò in ipſo edicto prohibitorio, quo premimur, à Chriſto ipſo cum Gentilibus junguntur; tum Eunuchi Candaces Reginæ Æthiopum, quem D. Philippus in finibus Samariæ, ut in Actis narratur, docuit atque baptizavit. D. Baſilius, Cyrillus, Euſebius, Theophylactus, Oecumenius, aliíque auctores graves, primum hunc ab errore Gentili revocatum ſcribunt. Vtraque verò hæc converſio in annum incidit XXXV. & illam Cornelij præceſſit. Ac tametſi Baronius Cardinalis reſpondere utrobique contendat, rem ipſam certè non expedit. Sic igitur illud de Cornelio non liquet. Liquere tamen fateamur, eúmque è Gentilibus primum. Haut dubiè fuit hæc converſio anno III. Imperii Caii, eodem Cajo II. & Lucio Apronio Cæſiano Coſſ. Ita ut hinc quidem ad Martyrium IACOBI triennium integrum, imo quadriennium, aliorum ſupputatione, ſuperfuerit: amplum ſatis Apoſtolo ſpatium ad iter Hiſpanicum, atque Prædica-

Prædicationem. Denique ſi hæc ipſa ancipiti fide vacillent (ut liberali reſponſione rem abſolvam) ſalva tamen veritatis ratio ſit. Prædicare enim IACOBVS Hebræis, qui tunc in Hiſpaniâ, potuit: atque hoc modo, omnis planè anſa tollitur difficultatis. Nam quòd negant Hebræos, tunc temporis in Hiſpaniâ fuiſſe, nugæ. Fuêre profectò, ut in reliquis ferè totius orbis plagis. De Italiâ controverſia nulla eſt: ac D. Paulus, ut in Apoſtolorum Actis legimus, ſimulátque Romam venit, *Vocavit primos Iudæorum*: quia verò Roma caput imperii erat, cui & Iudæi ſubjecti, plurimos iſtic fuiſſe neceſſum eſt. Quid? Scriptores ipſi Romani ſuffragantur: quorum in Satyris, aliiſque ſcriptis frequentes Iudæi. De Italiâ parùm eſt: idem de Ægypto, Phœniciâ, Syriâ, Pamphiliâ, Ciliciâ, ac totâ denique Aſiâ & Europâ, inſuliſque Agrippa refert, libello ad Cajum Imperatorem. Nam etſi verum, non ejectos è Patrio ſolo Hebræos, aut per vim victoriámve extorres; innato tamen deſiderio ſive Genio, cupidi peregrinationis erant. Scribit Philo libro contra Flaccum, item de legatione ad Cajum, Iudæos eo tempore non Palæſtinam ſolùm, ſed Aſiam, Africam, & Europam inſediſſe. Et S. Lucas: *Erant autem in Ieruſalem habitantes Iudæi religioſi ex omni natione, quæ ſub cælo eſt.* Ac nationes illæ quindecim quæ iſtic recenſentur, & Apoſtolos *ſuâ linguâ loquentes* audiebant, Iudæi ſine dubio fuêre, qui per provincias illas ſparſi habitabant, & tamquam incolæ atque indigenæ nomen ab iiſdem trahebant. Ita Ioſephus adverſus Appionem. *Qui Antiochiam*, inquit, *habitant Iudæi, Antiocheni nominantur: ius enim Civium eis dedit conditor Seleucus. Similiter & qui in Epheſo commorantur, & aliâ Ioniâ, cum Civibus exinde natis, eandem appellationem habent?* Romani etiam qui in actis inter auditores Apoſtolorum recenſentur

Iudæi erant. neque enim adhuc Apoſtoli Fidei myſteria Gentilibus aperiebant. Cùm igitur tanta Romæ, & per Italiam multitudo Iudæorum, indigenarum ſive popularium, cúmque in arma & leges Romanas Hiſpania ceſſiſſet, facilè commercium tranſitúsque Iudæorum iſtuc fuit, quibus prædicaſſe Apoſtolum dicamus. Atque ut diſtinctiùs, & auctoritate rem concludam; ſparſos tunc temporis per Hiſpaniam Iudæos Divus Chryſoſtomus tradit, de Adventu D. Pauli in Hiſpaniam loquens: *Cùm igitur biennium Romæ exegiſſet in vinculis, tandem dimiſſus eſt. Deinde in Hiſpanias profectus, inviſit illic Iudæos quoque, ac tunc fortaſſe Romam reverſus eſt.* Raſis Maurus etiam, ſcriptor antiquus, & ex illo Vaſæus, referunt, in finibus antiquæ urbis Illiberi ingentem & vetuſtiſſimam Iudæorum coloniam ſediſſe, ipſo illo tractu, ubi nunc Granata: nec originem ſilent. Profectum enim in Hiſpaniam Nabuchodonoſorem, qui, ſcribente Daniele, tres pueros miſit in furnum, profectum inquam annis plus minus 10. c. ante Chriſtum natum, uti Phænices in Hiſpaniam profugos deleret, qui ſuppetias urbi Tyro tulerant, à Nabuchodonoſore obſeſſæ. Id graviſſimi auctores teſtantur: addúntque, plures huc ab eodem, pôſtquàm urbem Hieroſolymitanam exciderat, Chaldæos & Hebræos traductos. Ioſephus ipſe mentionem facit, & ad Columnas Herculis proceſſiſſe ait. Garifax, cui Mariana ſubſcribit, etiam Strabonem huc trahit, adſerítque Hebræorum plures è Comitatu Nabuchodonoſoris reſtitiſſe cum filiis in Hiſpaniâ, ſedémque fixiſſe: imò nomina à linguâ Hebræâ derivata non uni loco aut urbi impoſuiſſe: ac denique Synagogas illuſtres ſparſim exſtruxiſſe. Atque ita præter Gentiles, ſi tamen obſtructus iis in Eccleſiam aditus fuit, non defuere in Hiſpaniâ, quibus doctrina Evangelii panderetur.

retur. Quòd ſi igitur (hæc enim dictorum velut collectio eſt) temporum ordo atque ſucceſſio, cùm in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, tum in rebus actiſque Apoſtolorum putetur, locique è Scripturâ ſacrâ citati perpendantur, quidquid denique ſive certum ac deciſum, ſive anceps atque arbitrarium eſt; profectò nihil dici aut adduci poteſt, quo Apoſtoli in Hiſpaniam Adventus refellatur. Quid dico refellatur? ne ſuſpectus quidem aut incertus, aut improbabilis reddatur. Illi autem, qui Venire non Potuiſſe, aut Difficulter Potuiſſe IACOBVM clamitavere, malè adfectam mentem profeſſi ſunt, à vero locorum Eccleſiaſticorum ſenſu deſciſcentes.

Reliquum eſt ut auctoritas utriuſque Innocentii penſitetur. illa Primi, epiſtolâ ad Eugubinum, & illa quæ ex actis Concilii Lateranenſis proponitur. Ab Epiſtolâ prius telum eſt, ad Decentium Eugubinum ſcriptâ. quæ XLVI. eſt, atque in Decreto Gratiani citatur. Verba retulimus, nunc refellenda, aut certè explicanda. Quid igitur? In Digerie Gratiani, Ivonis, Anſelmi, Burchardi, & aliorum, hæc epiſtola invenitur. At Baronius Cardinalis, Anacleti, Clementis, Calixti, aliorúmque in eadem collectione epiſtolas adulterinas cenſet. Operæpretium omninò erat, cauſſam diſcriminis promere, rationémque putare, cur majoris momenti una hæc epiſtola, quàm reliquæ quas impugnat. Neque enim verba hæc Concilij aut Actus haberi poſſunt, nec Decreto Pontificio inſerta. Epiſtolam iſtam auctoritate ſuâ nequaquam ſpolio: quin potiùs veram & germanam eſſe ajo, atque reliquas etiam germanas. Reſpondeo igitur adulterinam cenſionem eſſe, quâ teſtimonia ad confirmandum Apoſtoli Adventum prolata, fide exuantur. Baronius Cardinalis tomo I. Annalium, cùm Adventum D.

IACOBI defendiſſet, refragantem verborum ſenſum, quem objicere Epiſtola hæc Innocentij videbatur, diluit, & ad rem appoſitè: ajt D. Paulum hac Epiſtolâ non comprehendi. Fuiſſe namque mentem Pontificis, ut eos ad quos ſcribebat, tenaces rituum Eccleſiæ Romanæ redderet: in quâ tamen D. Paulus docuit. *Nam Pauli cauſſa diverſa eſſe videtur à ceteris, quippè quòd ipſe ſicut Petrus Romæ docuerit.* Fateri etiam cogimur nequidem de Sancto Barnabâ Pontificis verba intelligi: cùm idem Baronius Cardinalis, uti antè diximus, ac deinceps clarum evadet, prædicaſſe eum in Liguriâ adſerat. Eadem ratione ab Innocentij auctoritate IACOBVM Apoſtolum ſejungimus: quippe quem neque nominat, nec cujus nominandi occaſionem ullam habuit. Epiſtola enim, non ad Epiſcopum aliquem Hiſpanum, aut de re Hiſpanienſi ſcripta; ſed ad Eugubinum Epiſcopum, qui in Italiâ. Ipſe Innocentius, quæ de Apoſtolorum doctrinâ ſcribit, non ex profeſſo, ſed caſu ſcribit. At quis obſecro vigor, quæ auctoritas verbis adhæreat ſic prolatis? Fieri etiam poteſt, Baronio ipſo ſcribente, tempore hujuſce Pontificis, Adventus IACOBÆI notitiam in ſereno aut aperto nondum fuiſſe. Quid mirum? ipſa venerandi corporis tranſlatio, atque in urbe Compoſtellanâ Depoſitio, quæ certiſſima, tempore Venantij Fortunati ignorabatur. Hic enim, cùm de Sanctis ageret, quos hæc tunc provincia habebat, & tamquàm ſuos colebat, corporis Apoſtolici theſaurum ſilentio prætermiſit: *Quod autem ſpectat ad tranſlationem ejus venerandi corporis Hieroſolymis in Hiſpaniam, citatur ejuſdem Leonis III. Epiſtola, &c. Fuiſſe autem id penitus ignotum, in argumentum deduci poteſt, quòd Venantius cum relegit cujuſque Provinciæ, vel Civitatis celebriores in illis poſitos, & cultui expoſitos Sanctos, de Iacobo, & Ioanne hos habet verſus:*

Præci-

Præcipuum meritis Epheſus veneranda Ioannem
Diligit, & Iacobum terra beata ſuum.

Denique his verbis concludit: *Vt planè appareat, adhuc occultum iacuiſſe, qui deliteſcebat magnus ſub terrâ theſaurus.* Cujuſmodi etiam eventum res à D. Paulo in Hiſpaniâ geſtas ſortitas eſſe ſcribit: *Porrò res geſta Pauli in Hiſpaniâ, ſicut & alia ejus acta, poſtquam ſolutus vinculis Româ egreſſus eſt, remanſerunt inopiâ ſcriptorum prorſus obſcura*, &c. Huic quoque infortunio Adventum D. IACOBI in Hiſpaniam obnoxium fuiſſe, manifeſtum; cùm exiguus per ea tempora litterarum uſus: ac ſi fuiſſet; in illo rerum motu & bellorum, quo continuò Hiſpania inhorruit, ſalva eſſe ſcriptorum monumenta non potuêre. Itaque librorum damnum Apoſtolus ipſe miraculis inſtauravit, cùm acies exercitúsque Hiſpanos præſenti auxilio & apparitione bearet, aliáque id genus miranda patraret, ad excepti olim ſui, depoſitíque memoriam renovandam, & Traditionem conſervandam. Structo hoc velut fundamento, amplius etiam dico, & diſſero. nam ſi clarè ac diſtinctè Innocentius Apoſtoli Adventum examinaſſet, ac negaſſet; quemadmodum Gelaſius Pontifex Adventum D. Pauli (cùm una hæc auctoritas è conflictione plurium atque repugnantium trahatur & ſeligatur:) idem nos quoque reponamus, quod Gelaſio Baronius Cardinalis: *At licet Gelaſius contrariæ eſſet ſententiæ aſſertor, tamen ſi numero teſtium eadem ſit definienda controverſia, pro uno Gelaſio complures ſunt ei eruditione non impares, qui profectioni Pauli in Hiſpaniam libentiùs adſtipulantur:* At nos quidem probabili magis cenſurâ; cùm de D. IACOBO Innocentius non loquatur. Adjungo etiam ne Innocentium quidem, etiamſi verborum extremam faciem inſpicimus, ire inficias, in Italiâ, inque Hiſpaniâ Apoſtolos do-

 cuiſſe,

cuiſſe. Hoc enim dumtaxat ait, non compertum le-ctione. Si verò ait non compertum, quia mentionem Acta Apoſtolorum non faciunt; verè ait: non propte-reà tamen, aut aliter ſe rem habere, aut probabiliter defendi non poſſe, inferre liceat. Multa enim ab Ec-cleſiâ recepta, quæ neque leguntur alibi, neque in ſa-cris litteris expreſſa ſunt. Auctoritas Traditionum Ec-cleſiaſticarum neminem fugit. Vnius Baſilii locus li-bro de Spiritu ſancto, ad rem validus. *Nam ſi aggre-diamur,* inquit, *ea, quæ non ſcripto conſtant, ſed tantùm conſuetudine repudiare, imprudentes Evangelio, & quidem in præcipuis partibus ejus officiemus, vel potiùs ipſamet in-ſtituta ad inane quoddam nomen redigemus. Exempli cauſâ: Eos qui in Domini noſtri* IESV CHRISTI *ſpem po-ſuere, figurâ Crucis ſignari, quis ſcripto docuit? Dum ora-mus, Solem ad Orientem converſi, ecqua nos literæ docue-runt? Verba invocationis, cùm panis Euchariſtiæ, & panis benedictionis offertur, quis ex Sanctis Patribus nobis ſcripta reliquit?* Atque exempla plura proſequitur. Locum ipſum Gratianus in Decretum ſuum tranſtulit: nec in ritibus ſacris tantùm, ſed Hiſtoriis etiam Traditio-nes Eccleſia obſervat. De Baptiſmate Conſtantini, an fuerit Romæ non loquor: nec aliis de rebus, quæ à re-centiori ævo ſcholas & ingenia exercent. Quod ma-ximum & antiquiſſimum eſt, proferamus. Ecce Ca-thedram Antiochenam erectam à D. Petro & inſtitu-tam Eccleſia agnoſcit, & religioſâ diei memoriâ co-lit: neque hujus tamen rei tam luculentæ mentionem Lucas in Actis Apoſtolorum facit. Aſſumptionem D. Virginis Eccleſia celebrat. quâ etiam voce tranſitum ejuſdem, ſive ἀποθέωσιν conſtanter intelligit: atqui hanc Aſſumptionem ſcimus non ab Hiſtoriâ ſacrâ, ſed traditione acceptam, quemadmodum Nicephorus ſcri-bit. An quidquam illuſtriùs in monumentis ſacris,

quàm

quàm D. Paulum Romam veniſſe? Et an quemquam Diſceptatio Antiochena inter Petrum & Paulum, *vel ex ipſo Paulo* lateat? Vtriuſque tamen apud Lucam ſilentium eſt. Imbecillum argumentum, quod à ſilentio, ſive omiſſione ſumitur. Omnia ſtilo explicanda non ſunt: neque neceſſum eſt. Multa Lucas ſcripſit; ſed & multa prætermiſit. De hoc ſilentio D. Hieronymus loquens, verba hæc deprompſit: *Nec mirum, ſi Lucas hanc rem tacuerit, cùm alia multa, quæ Paulus ſuſtinuiſſe ſe replicat, Hiſtoriographi licentia prætermiſerit, & non eſſe contrarium, ſi quod alius ob cauſſam dignum putavit relatu, alius inter cetera reliquit. Denique primum Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopum Petrum fuiſſe accepimus, & Romam exinde tranſlatum; quod Lucas penitus omiſit.* Itaque cum Innocentio confitemur, in ſacrâ Hiſtoriâ Apoſtolorum in Hiſpaniam, Italiam, Africam Adventum expreſſum non eſſe: at verò tolli propterea negamus. Attamen, ſi quod dicitur, *Lectione compertum non eſſe Apoſtolorum quemquam in Hiſpaniâ, Italiâ, Africâ docuiſſe*, de alio aliquo Innocentius ſcriptore gravi intelligat; hoc verò difficulter admodum ſuſtentari poterit; imò, verò nequaquam ſuſtentari. Taceo jam de Adventu IACOBI in Hiſpaniam; taceo de aliorum Apoſtolorum in alias partes: hoc dumtaxat inquiram, quomodò locus ille Innocentii, quod ad Italiam attinet, defendatur. Quid de Adventu D. Barnabæ in Liguriam, D. Pauli in Hiſpaniam, D. Simonis in Africam, reſpondendum, ſi ab Italiâ diſcedamus? Nam veniſſe in Hiſpaniam D. Paulum S. Chryſoſtomus tradit, auctor ſanctus & multoties ab Innocentio defenſus. *Poſtquam*, inquit, *Romam ingreſſus eſt, ibi quoque quantâ cum modeſtiâ affirmat veritatem, quantâ etiam cum libertate obſtruit ora impiorum? videas cum Hieroſolymis ad Hiſpaniam uſque currentem:* Atque alibi ſæpius repetijt. Ante

Chryſo-

Chryſoſtomum, idipſum Hippolytus retulit, libello de ſeptuaginta duobus Diſcipulis. Et Athanaſius epiſtolâ ad Diacontium, Cyrillus in Catecheſi, Theodoretus, & è Latinis D. Hieronymus, Gregorius, aliique iſtius notæ. De S. Barnabâ videamus, quem univerſa Italia Inſtitutorem Eccleſiæ Mediolanenſis, primúmque Epiſcopum agnoſcit. Boninus Mombricius ſcriptor inſignis in Italiâ, ita tradit: ac in illam veniſſe Italiæ partem, quæ Liguria vocatur, teſtantur Beda, Alexander Monachus, Hippolytus Martyr, Dorotheus, aliique plures, quos recenſere non eſt neceſſe: nemo enim retragatur. Idem Baronius Cardinalis omne reſponſionis genus diluit. Admittit enim non ſolùm Adventum, ſed inſtitutionem ipſam Eccleſiæ Mediolanenſis, ut dictum eſt, ipſiúsque verbis expreſſum. De S. Simone Cananæo, qui dictus Zelator, & in Africâ, Britanniáque Evangelium ſparſit, ſcribunt Dorotheus & Nicephorus, quibus & Græci in Monologiis ſubſcribunt. Eadem velut lineâ D. Auguſtinus & Salvianus Maſſilienſis contra Petilianum, ejúsque ſectatores Hæreticos, adſerunt prima Evangelii auſpicia ab ipſis Apoſtolis in Africâ edita: non ab illis qui ſecuti. Miras munimento huic convellendo machinas ingenioſa calliditas admovit; ſed (quid opus rejectione!) irritas omnes atque inanes. Atque hoc modo intellectus verborum Innocentii, quâ officere rationibus noſtris videtur, nullatenus conſtat. Ex unoquoque horum capitum reſponſio ad objectionem promatur: ſed quod præcipuè rem declarat, & quo Innocentij verba velut expendenda ſunt, finis ipſe & intentio Epiſtolæ eſt; imò ratio, quâ nititur iſte finis. Neque enim Adventum Apoſtolorum in Hiſpaniam negatum ivit, longinquus ab hoc ſcopo ſcriptionis. Quid igitur? *Quod à Principe Apoſtolorum Petro Romanæ Eccleſiæ traditum*

ditum eſt, ab omnibus debere ſervari. Hic intellectus tam ſanctus atque pius, ut quamvis aliis Eccleſia quæpiam traditionibus fundata ſit, omni illæ fide & adienſu carere debeant. Sic Leo Pontifex: *Cùm Beatiſſimus Petrus Princeps Apoſtolorum à Domino acceperit principatum, & Romana Eccleſia in ejus permaneat inſtitutis; nefas eſt credere, quòd ſanctus Diſcipulus ejus Marcus, qui Alexandrinam primus Eccleſiam gubernavit, aliis regulis traditionum ſuarum decreta formaverit.* Quid verbis opus? mentis ſuæ rationem ſingularem Innocentius ipſe aperit. *Cùm manifeſtum,* inquit, *ſit, in omnem Italiam, Galliam, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, Inſuláſque interjacentes, nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus ſucceſſores conſtituerunt Sacerdotes: aut legant ſi in his Provinciis invenitur, aut legitur alius Apoſtolorum docuiſſe:* Atque hac ratione denuò concludit: *Quòd ſi non legunt, quia nunquam inveniunt, oportet eos ſequi hoc, quod Eccleſia Romana cuſtodit, à quâ eos principium accepiſſe non dubium eſt.* Innocentii igitur non ille ſcopus fuit, ut arbitraretur, an Iacobus, Paulus, Simon oram aliquam provinciæ hujus attigerint, Prædicaverínt ve: fuit, ut adſereret nullam ab iiſdem Eccleſiam erectam: & quâ de cauſsâ? Traditiones enim quas in Eccleſiâ Romanâ D. Petrus reliquit, etiam in Hiſpaniâ, Africâ, Galliâ, Italiâ obſervandas eſſe. Nam ab eodem illo auctore Eccleſias in his provinciis omnibus fundatas. Eodem? imò verò ſolo: cùm nullum lectionis indicium ad alios ſe Apoſtolos extendat. Sic quod ſemel dixit, *Nullum inſtituiſſe Eccleſias,* quod etiam Leo Pontifex, *Non aliis regulis traditionum ſuarum decreta formare;* dixit ipſe Innocentius, *Nuſquam legitur docuiſſe.* Dictiones etiam *Cathedra,* & *docere* inter ſe referuntur: éſtque poſterior dicæologica. quo ſenſu Iulius & Leo Pontifices ſcribunt: *Satis enim in-*

 dignum

dignum eſt, quemquam vel Pontificum, vel ordinum ſubſequentium, hanc regulam refutare, quam Beati Petri Sedem & ſequi videat & docere. Atque de iſtâ inſtitutione & fundatione Innocentij verba accepit Cōcilium Troslejanum, atque etiam citavit: *A nemine Apoſtolorum Eccleſiam ſive in Italiâ, ſive in Hiſpaniâ fundatam*. quâ enim auctoritate, quibus Traditionibus, Regulíſque Eccleſiaſticis? Aliud eſt, ad Fidem infideles in Hiſpaniâ ducere: aliud fundare Eccleſiam, aut Cathedram inſtituere. Prius Apoſtolorum omnium fuit munus; poſterius ſolius Petri, tanquàm Eccleſiæ Capitis. Itaque Prædicarunt in Hiſpaniâ Evangelium Iacobvs, & Paulus: non propterea cathedras erexerunt. Miſit in Hiſpaniam, ſcribente Gregorio vii. Petrus Epiſcopos: non tamen hi primi, qui munere Apoſtolico inibi functi, verbíque ſacri miniſterium obiverunt. Sic etiam inſtitutio cathedræ Antiochenæ ſoli Petro adſcribenda eſt: etſi hic, ut ex Actis Apoſtolorum conſtat, primus Evangelium non prædicavit. Id Cardinalis Baronius fatetur: *Modò igitur, ut dicamus fundatam ſeu erectam ſedem Antiochenam, non eſt intelligendum, quòd ibi Petrus primò prædicaverit Evangelium. Id enim factum ab illis, qui poſt necem Stephani pulſi Hieroſolymis ſunt, Diſcipulis, Lucæ teſtimonio exploratum ſatis atque perſpectum habetur*. Et paullò inferius: *Quòd ſi quoquo modo, quia Petrus poſt alios Antiochiæ Evangelium prædicavit, fundaſſe eam Eccleſiam dicendus eſſet, nihil certè hac de cauſſâ tribuendum amplius Petro, quàm Paulo*. In Africâ primus Religionis arcana D. Simon explicuit: at inſtitutio Eccleſiarum Africæ D. Petro, Eccleſiæque Romanæ, à Gregorio vii. tribuitur. *Scientes*, inquit, *præterea vnde in Africanis partibus ſumpſerit ordinatio ſacerdotalis exordium; laudabiliter agitis, quòd Sedem Apoſtolicam diligendo, ad officii veſtri originem prudenti recorda-*

recordatione recurritis. Sed in Innocentii epiſtolâ accuratiùs verba hæc ponderanda: *Aut legant, ſi in his Provinciis invenitur, aut legitur alius Apoſtolorum docuiſſe:* Nam cùm mens & conatus hic ejus, ut oſtenderet id ratum cunctis eſſe debere, quod Apoſtolorum princeps Petrus in Romanâ Eccleſiâ docuit, atque ordinavit; quæ ratio perſuadeat, ut in Galliâ, Italiâ, Hiſpaniâ, & Africâ, nec Prædicaſſe Apoſtolos contendamus, nec Eccleſias fundaſſe, niſi miſſos à Petro? Deinde bona etiam pars Europæ, & univerſa Aſia reliqua eſt, nec ratione iſtâ comprehenſa, quâ regiones atque regna recenſita dumtaxat exprimuntur. Vnde ſi varietatem lectionis, uti diverſi codices repræſentant, expendimus, non longè germana ſententia ſit. Concepta video verba: *Alius Apoſtolorum docuiſſe*, atque etjam, *alius Apoſtolus docuiſſe*. Veram lectionem eſſe ſuſpicor: *Aliud Apoſtolos docuiſſe*, Congruè magis præcipuo ſcriptionis argumento. Nam ſi verum (nec eſſe quiſquam neget) nuſquam in Hiſtoriâ ſive ſacrâ, ſive profanâ prodi, quidquam Apoſtolos contrarium, aut diverſum iis quæ in Eccleſiâ Romanâ à Principe ſuo tradita aut præſcripta, docuiſſe; nullo profectò jure aut colore, ſe præceptis ritibúsque Eccleſiæ Romanæ quis eximat. Neque adeò proclive dictu, hac potiſſimùm de cauſsâ, quòd in Italiâ, Hiſpaniâ, Africâ, reliqui Apoſtoli non docuerint, ubique terrarum Eccleſiæ Romanæ præceptis ritibúsque ſtandum eſſe. Etſi enim illis in locis docuerunt: non ideò auctoritate ſuâ Eccleſia Romana ſpoliatur: quippe quam velut magiſtram atque matrem Chriſtiani univerſi ſequuntur; cúmque certum, Apoſtolos, quæcumque loca adierint, nec tradidiſſe quidquam, quòd doctrinæ Petri repugnaret; atque adeò religione impeditos. Si verò vulgatam lectionem amplectimur, animadverſione dignũ,

Argumentum hoc, *docuiſſe in Italiâ, Galliâ, Hiſpaniâ, Apoſtolos*, extra propoſiti lineam, nec niſi (ſupra nobis dictum) ex ſupervacuo à Pontifice expreſſum. Quin promptum etiam dictu, non decerni hîc quidquam; ſed vocari in dubium, & latis conditionibus inquiri: *Aut legant ſi in his Provinciis legitur: quòd ſi non legitur*, quaſi indicet inſinuétque non obliquè fidem librorum atque teſtimoniorum de totâ hac re admittere fas eſſe. Quid? ait Pontifex: *Legant, ſi legitur.* nos verò utimur hac facultate, & legiſſe nos reſpondemus, inveniſſe, imò graviſſimorúm virorum, ſummorúmque Pontificum ſcriptis ſuffragiiſque adſtruxiſſe: qui quidem non caſu aut judicio titubante, ſed ſeriò ac conſtanter Adventum IACOBI in Hiſpaniam adfirmant. Adventum inquam, cui nubem aut nebulam Innocentii hæc epiſtola non obducit. Clara enim ipſa & liquida, ſi prorſus inſpicimus, nec piæ traditionis perennem radium remoratur.

Facilior etiam reſponſio Diſceptationem de Primatu Hiſpaniarum confundat, illam inter Archiepiſcopos Toletanum & Compoſtellanum ortam. Nam profectò nullius auctoritatis ponderíſque contradictionem Toletani fuiſſe, hinc abundè liquet; quòd diſceptationis pars fuerit, quòd propriâ in cauſâ pronunciarit; quòd cùm impetu, quòd cum animi morbo: uti Baronius Cardinalis pariter adfirmat. Superfluæ igitur Diſputationi ſuperſedeo. Hoc ipſum quod Tabulis illis refertur, certè in Concilio Lateranenſi ejúſve procemiis ſive Actis non reperias. Quid dico non reperias? imò nullo verborum jure ſive indicio ſe partem hæ tabulæ Concilij faciunt, aut inſinuant: ſed produnt ſe ab ignoto aliquo (ſive ille Eccleſiaſticus, ſive pſeudonotarius, ſive privatus aliquis) congeſtas eſſe: ne oblivione ſcilicet obruerentur. Iure igitur

tur rejicimus hæc Acta, & omni auctoritate minuimus. In lucem eas protulit Garcia De Loayſa. Ceterùm ſine ullo alio teſtimonio, aut fide: protulit, cùm adhuc privatus eſſet; ſed tamen rem ſuam agens, quia in ſacra Eccleſiæ Toletanæ adſcitus: & quas tabulas? Subditicias; quæ in poteſtate ſunt eorum qui eaſdem proferunt iiſdémque utuntur. Itaque fidem planè non merentur; nec in fraudem cujuſquam (ne dicam Eccleſiæ Hiſpanæ) citari, fas eſt. De primatu quidem non ſemel inter Archiepiſcopos Toletanos, ceteráſque Hiſpaniæ cathedras motam eſſe litem audivimus; ſed motam, Toleto jam devicto; atque magnâ ſæpe perturbatione agitatam, ſine ullo deciſionis fructu. Ἀκολούθως igitur, quî colore ſive titulo tam recenti momenta rerum obtendantur, ad antiquiſſimæ cauſſæ veritatem diluendam? Ac tametſi litem judicium ſequatur, atque hinc inferre quis poſſit, hæc acta, judicii acta, ſive partem fuiſſe, mutatam licet atque imminutam: tamen jus hoc omne & ratio fatiſcunt. Primùm enim, ut fidem in judicio Acta obtineant, vera & integra repræſentanda ſunt: deinde, ſuſpecta omnis auctoritas, cùm Eccleſiæ adverſariæ ſollemnia atque publica hujus cauſſæ acta in archivis ſuis habent, quibus tota controverſia fulcitur. Diſcrimen juris eſt, ſubditicia Scriptura quæpiam, an falſa & adulterina ſit. Subditicium eſt quidquid inſolenti, nec fide dignâ formâ conceptum, aut de quo dubium, an à publico tabellione ſive ſcribâ. Falſum & adulterinum eſt, quidquid aut non fuiſſe, aut aliter fuiſſe, quàm profertur; aut fictum commonſtratur. De priori diximus: de poſteriori dicamus. Etſi ſollemniter conceptæ hæ tabulæ; difficulter tamen fidem apud viros graves inveniant. Nam primùm, cùm auctor horum ſcriptorum narrationem ſuam orditur, locum notat, rémque accidiſſe

ait Romæ, anno ∞. CC. qui fuit XVIII. Pontificatus Innocentii. Atqui non fuiſſe XVIII. ſed III. conſtat. Hoc etiam, Archiepiſcopum Rodericum totis XI. annis, qui ſecuti, Toletanam ſedem nondum occupaſſe. Concilium verò illud anno ∞. CC. XV. celebratum eſt. Sed hæc prætereo: illud etiam, Profectionem hanc Romanam Roderici admodum difficilem fuiſſe. ait enim ille idem ſuſceptam eo anno, quo capta Corduba. ∞. CCXXXV. Aliique ſic ſcribunt. Iam ut reliquam narrationis cenſuram perſequar: non everto temporum illorum de doctrinâ Archiepiſcopi Roderici judicium; ſed tempero. Nam quod tabulæ iſtæ referunt, linguis omnibus apud omnes Gentes concionatum fuiſſe, nec ab Apoſtolorum inde temporibus quemquam tantâ doctrinâ, linguarúmque peritiâ exſtitiſſe; cui mirum non videatur? Fando quis accepit eumdem Archiepiſcopum nuncii Apoſtolici munere in Hiſpaniâ functum? hujus curæ ac regimini Eccleſiam Hiſpalenſem ſubjectam? huic jus plenum omnibus iis in locis, qui Mauris eriperentur fuiſſe, inſtituendi Eccleſias, dandi Epiſcopos, creandi Canonicos; omnia ſingulari quodam ſuffragio ſive modo? Verùm & hæc tranſeo, quæ etſi nullo alîus ſcriptoris teſtimonio roborentur; ſubſiſtere tamen fortaſſis poſſint. Tranſeo etiam Cardinalis Hiacynthi ſententiam. Diſceptatio obſecro Archiepiſcopi Roderici cum Braccarenſi, quâ fidei aurâ adumbretur? Merâ ſcurrilitate omnia fuſca ſunt, aliena penitùs à modeſtiâ atque dignitate Archiepiſcopali. Iam narratio de Burdino Anti-Papa, quàm importuna, quàm adfectata! nec adfectata ſolùm, ſed erroribus contexta! Burdini namque nomen ludibrii fuit, quo Mauricius nuncupatus, non quidem cùm Archiepiſcopus, ſed cùm Anti-papa. Pari calculo conſtat, exercitum Henrici,

32

non niſi poſt Paſquali mortem Romam veniſſe, nequaquam eo vivo. Quod de Schiſmate quoque Mauritii omninò quoque cenſendum. Burdinum autem non Alexander III. ſed Calixtus II. cepit, qui ſucceſſor Gelaſii. Nam inter Gelaſium & Alexandrum, medii fuêre Calixtus II. Honorius II. Innocentius II. Cæleſtinus. Lucius II. Eugenius III. Anaſtaſius IV. & Hadrianus IV. Altercationi huic altera quæ cum Archiepiſcopo Compoſtellano fuit, ſubnectitur. quid ni? ſimiles planè atque pares ſunt: neque poſterior ullo veritatis emblemate priorem vincit. imò utrobique ruditas levitâsque ſe auctoris produnt. Ecce Eccleſiæ D. IACOBI Toletana comparatur, atque etiam præfertur: ſed argumentis parum probis aut egregiis. Ejuſdem notæ enunciatio illa Toletani: *Abſit autem, quòd propter gloriam hujus primatus, aſſeram corpus B. Virginis, quod firmiter credimus in cæleſtibus cum Domino glorioſum eſſe, in Eccleſiâ Toletanâ fuiſſe aliquando ſepultum, pedibus humanis quotidiè conculcandum; membratim me potiùs dilaniari paterer, quàm ad hoc affirmandum animum adjicere.* Non ait quidem, verùm neque negat; &, quaſi fabulas conſuere fas in re tam magnâ, quia quod neque exſtitit, neque dictum unquam fuit, non dixit, laudem pii ac modeſti ſperat. Sed ad locum, qui de D. IACOBO, revertamur. Duæ clauſulæ ſunt: alterâ auctor tabularum (quiſquis ille fuit) Adventus Apoſtolici Traditionem admittit: *Memini bene, in primis me annis accepiſſe à quibuſdam ſanctis monialibus, & religioſis viduis, paucos admodum ejus prædicatione converſos eſſe: in quâ cùm tam exiguos progreſſus effici videret, in patriam reverſus fato functus eſt.* Alterâ, non tam Adventum, quàm legi in Actis Apoſtolorum negat. *Qui divinam,* inquit, *paginam noverint, teſtimonium perhibeant.* At nos certè fatemur Adventum IACOBI

in Actis

in Actis Apoſtolorum non legi. Dicat verò ille quid legerit. *Ego,* inquit, *tantum legi, datam ei fuiſſe prædicandi in Hiſpaniâ poteſtatem:* At indicet Cardinalis Baronius, ubi hoc ipſum legatur: illud item quod ſequitur, *Apoſtolum dum iret in Hiſpaniam Martyrio adfectum.* Hujus lineæ & fili univerſæ hæ tabulæ ſunt. Cardinalis verò hic expendit, quomodò, cùm Archiepiſcopo Compoſtellano objectum, Eccleſiam ejus ædiculam fuiſſe, & à Calixto II. in metropolim erectam; quomodò inquam præmeditatus venerit, & tamen obticuerit. Nam ſi de Calixto verum quod ajunt, taciturum non fuiſſe. Atque ſic argumento à ſilentio ducto facere ſuſpectum conatur, quidquid à Calixto ad rem præſentem adfertur. Dictum alibi quàm periculoſum à ſilentio argumentum, aut omiſſione auctoris: magis etiam cùm non ſcripto, ſed ſermone res agitatæ, quemadmodum in hac altercatione. Neque enim ſæpiùs, quæ concipiuntur, dici ſolent; neque referri, quæ dicuntur: præſertim cùm relatio ab adverſariis tantùm fit, quorum interſit cauſſam ſilentio infirmari. Itaque hoc in loco reſponſione nullâ opus. Nego quid eorum quæ his actis continentur, Archiepiſcopum Rodericum protuliſſe: nego Compoſtellanum obticuiſſe. Quibus rationibus fidem tabulis Cardinalis addat, nullâ veritate ſubſtructis? Neganti nulla probandi incumbit neceſſitas; ſed adfirmanti. Tamen addam etjam cauſſas quibus adducor, ut falſas fictitiáſque altercationes haſce putē, quæ fuiſſe cum Archiepiſcopo Braccarenſi, feruntur; magis etiam, ut quæ cum Compoſtellano. Cum Braccarenſi quidem, Nam ſi quidquam irritare Archiepiſcopum Rodericum potuit, hoc unum fuit, quòd ſententias Braccarenſis rejecerit, litigióque ſe ſubtraxerit. At contrarium planè fuit. Solus enim ipſe faſſus, ſe hac de cauſâ in jus vocatum,
conte-

conteſtatúmque litem fuiſſe, ut referunt Mariana & Zurita. Deinde cum Compoſtellano, magis in aperto falſitas. Clariſſimè namque conſtat, neque ipſum, neque procuratorem ejus concilio interfuiſſe. imò ne vocatum quidem. Pro Archiepiſcopo Tarraconenſi (aberat enim) Epiſcopus Viquenſis reſpondit: reliquos, qui aberant, indefenſos omiſit. Atque ita Zurita quoque, aítque, nihil decretum in hoc negotio fuiſſe. Pariter Mariana, his verbis: *Actum præterea de Primatu Eccleſiæ Toletanæ, quem agnoſcere Tarraconenſis, Braccarenſis, Compoſtellanus, & Narbonenſis Epiſcopus recuſabant.* Et infra: *Roderici orationem cum Braccarenſis qui aderat, & Auſitanus Epiſcopus pro Tarraconenſi refellere aggreſſi eſſent; abeſſent alii quorum intererat, lite integrâ diſceſſum eſt, neutrò inclinatis ſententiis.*

Nequidquam Cardinalis (fas ſit dicere) erroris culpam in Garciam de Loayſa rejecerit. Quis in ſententiam coëgit adverſarii ire? præſertim cùm Loayſa tabulas haſce, acta eſſe Concilii non adſerat, aut conceptas eâ formâ ut fidem mereantur. Quid igitur? Inveniſſe ſe tantùm, Toleti, in codice manuſcripto. Ait idem Cardinalis: *Quòd ſi ea, quæ nunc eâ de re producuntur Calixti Papæ nomine monumenta ſtarent, erubuiſſet tantus vir, propoſitis à Compoſtellano orationibus adeò liberè adverſari.* Ego verò pertendo, univerſam hanc altercationem, quamvis libri Calixti non exſtarent, indignam Archiepiſcopo Toletano fuiſſe: ſed cùm exſtent, cur ſuſpecta potiùs hæc Acta Baronius non habuit, quàm illa Calixti? Complura auctorum ſubſidia prætereo, quibus auctoritas ſcriptis Calixti additur. Vnum hoc adfirmo, Rationi admodùm conſentaneum eſſe, ut horum Scriptorum auctor Calixtus cenſeatur. Hiſpanus enim haberi poſſit, cùm quia (communiter ſic ajunt) Regi Alphonſo VII. ſanguine junctus:

tum quia frater ejus in templo D. IACOBI ſepultus. Ac certè cùm Eccleſiam ipſam ex ædiculâ in Metropolim amplificarit, conjicere in promptu eſt, quanto pietatis cultu res Apoſtoli tractarit. Meritò quidem. tali enim cultu cura ipſa, quâ Vitam Munúsque Apoſtoli & admirandas virtutes illuſtravit, digna. Pergit Baronius: *Quin etiam ſpontè puto abſtinuiſſe à citatione fabuloſi Turpini; ſi tamen illo tempore commentitius ille liber perſcriptus erat, vel à pſeudo-Iſidori ſententiâ, vel quod falsò aſſeritur nomine Bedæ, vel aliis, quos aſſertores ejus ſententiæ poſtea prodidere.* Res dura, tam brevi judicio auctores tam graves condemnari. Turpinus, qui adſerendæ huic Traditioni laudatur, annis ante CCCLXXX. jam ſcripſerat, cùm nondum tabulæ iſtæ eſſent. Denique liber ipſe auctorem ſuum præfert, eúmque Epiſcopum, vitæ ſanctitate inclytum; & per veteres Galliæ & Hiſpaniæ bibliothecas ſparſus eſt. Quem ſi hac in re ſolâ, quæ tamen graviſſimorum ſcriptorum ſuffragio ſuſtinetur, fictitium Cardinalis Baronius cenſet; quomodò tabulas iſtas, indignas fide, ſuſpicionum plenas, auctorúmque complurium conſenſui renitentes, ſereno judicio admittat? De Pſeudo-Iſidoro ſileo: triginta hujus ſcripti quod oppugnat, codices manuſcripti exſtant, membranacei decem, charactere Gothico, adeóque ſpiſſo, veteríque, ut vel antiquitas ipſa Auctoris ævum referre videatur. Accedunt Braulion & Sigibertus, qui Iſidoro librum adſcribunt, auctoritatémque evincunt. Pari ſuffragio Antonius Auguſtinus, Ciacconius, Antonius Covarruvias, Ioannes de Grial, viri clariſſimæ eruditionis, editione Regiâ. Quanti ponderis ac momenti hæc cenſura, quiſquis bonæ mentis boníque judicii in Italiâ, dicet. Mirum id magis, quod de Collectaneis, atque Martyrologio Bedæ, ſine alio fundamento

mento profert (ut omittam hunc librum extra ſuſpicionem omnem ſcrupulúmque Adoni, Vſuardo, Floro, Trithemio, Molano eſſe; quorum ſententiam in præludiis Martyrologii Romani ſequitur, quorúmque in Annalibus auctoritate ſingulas paginas inſignivit:) bis mirum, quòd hanc ipſam de Bedâ ſententiam tam perfunctoriè promat, contra tot auctorum, quorum ſuffragio utimur, ſenſum ac conſenſum. Denique, ut controverſiam hanc de Prædicatione Hiſpanienſi componat, ad Epiſtolam Innocentii redit, & expreſſam prius in Martyrologio interpretationem refingit; locum quemdam Gregorii VII. quem ſupra explicuimus, appromens: cujus prima verba libat: *Cùm Beatus Apoſtolus Paulus Hiſpaniam ſe adiſſe ſignificet, ac poſtea ſeptem Epiſcopos ab Vrbe Româ ad inſtituendos Hiſpaniæ populos, à Petro & Paulo Apoſtolis directos fuiſſe, qui deſtructâ idololatriâ, Chriſtianitatem fundaverunt*, &c. Atque ita primam Hiſpaniæ Converſionem Epiſcopis iſtis acceptam Cardinalis refert. Sed locus Gregorii animadverſione dignus. Principiò namque res controverſa eſt, *An Hiſpaniam Paulus adierit:* non autem, *An adiiſſe ſe ſignificarit*. Id enim cùm neque ſignificarit unquam, neque inſinuarit, in diſputationem non venit. Promiſiſſe tantùm, aut propoſuiſſe, ex epiſtolâ ad Romanos colligas: *Cùm in Hiſpaniam proficiſci cœpero, ſpero quòd præteriens videam vos, & à vobis deducar illuc:* Et inferiùs: *Per vos proficiſcar in Hiſpaniam*. Ita quidem, ut planè ruant hæc verba: *Cùm Beatus Apoſtolus Paulus Hiſpaniam ſe adiſſe ſignificet*. Magis etiam ruat interpretatio Cardinalis, *Adiſſe, id eſt, adire voluiſſe.*

Difficultate etiam involutum eſt, quod ait, *Epiſcopos Româ & à Petro atque Paulo ſimul in Hiſpaniam miſſos, poſtquam hic ex Hiſpaniâ redierat*. Profectus enim ex

Hiſpaniâ in Orientem Paulus, Romámque paucis ante Martyrium diebus venit. Nec Hiſtoriæ, quid poſt reditum fecerit, aperiunt. Atque hac ratione ante annum XI. Imperii Neronis, neſcio quomodo ſe Petro junxerit: nimiúmque tarda Epiſcoporum hæc miſſio, juxta poſitum jam calculum fuerit, quem multi quidem ideò non ſequuntur. Nam Petrus Galeſinius expreſsè refert à ſolo Petro deſignatos Epiſcopos, ínque Hiſpaniam miſſos. Et Guilielmus Eiſſen Spirenſis, de S. Euphraſio loquens: *Sanctus*, inquit, *Euphraſius Hiſpanus* IACOBI *Zebedæi auditor, & Diſcipulus, Illiturgi ordinatus eſt Epiſcopus, anno Chriſti* XLV. *Claudio Auguſto Germanico, V. CO.* Atque annum hunc XLV. Ioannes Vaſæus ſignavit. Hinc etiam confirmatur, II. anno Claudii Romam veniſſe Petrum, móxque Evangelii præcones per univerſum Occidentem miſiſſe; ut Nauclerus & Genebrardus teſtantur. Quin idem hic auctor Iuſtinum Martyrem, S. Clementem, alióſque ſequens, intra XX. ab Aſcenſione annum ſparſum Fidei ait lumen per univerſum orbem. Ita ut prius miſſos in Hiſpaniam Epiſcopos, & à ſolo Petro, ratio ſuggerat; Epiſtolâ Innocentii, ſi rectum inimus ſenſum nequaquam refragante. Sed quod propoſitum noſtrum tangit, Gregorii ille locus, ſive illa verba: *Qui deſtructâ idololatriâ Chriſtianitatem fundaverunt*, plana ſunt, & rationibus noſtris obnoxia. Neque enim hos fuiſſe primos Gregorius intelligit, qui Evangelium in Hiſpaniâ intulerunt; ſed fuiſſe Paulum; imò ne hunc quidem primum. Atque ſic liber & illæſus IACOBI in Hiſpaniam Adventus conſiſtit.

Objiciat tamen quiſpiam, ac neget, Veniſſe in Hiſpaniam IACOBVM, *quòd inde exierit*. *Quæ enim cauſſa diſceſſus?* Sed hæc difficultas Pauli pariter Adventum involvat; ſi tamen difficultas. nulla enim eſt.

Cauſſa

Cauſſa verò diſceſſus triplex. Prima: Inſtitutum enim Apoſtolorum erat, moram uno in loco non trahere: utpote quorum munus onúſque erat, toto terrarum orbe doctrinam Evangelicam propagare. Ita D. Paulum legimus, Hieroſolymis in Illyricum, inde in Hiſpaniam tranſcurriſſe; poſteà in Orientem reverſum; iterúmque Romam. Petrum etiam regiones omnes maritimas Palæſtinæ peragraſſe; profectum in Hiſpaniam, rediiſſe Antiochiam, ac denuò Romam. Secunda: Hieroſolymis Petrus erat cùm IACOBVS reverteretur: reverti autem æquum erat, ut primati ac capiti ſuo rationem eorum quæ geſſerat in Hiſpaniâ, exponeret. Id de Paulo, cùm viſum iret Petrum, Ambroſius exponit. *Dignum*, inquit, *fuit, ut cuperet videre Petrum, quia primus erat inter Apoſtolos, cui delegaverat Salvator curam Eccleſiarum.* Et D. Chryſoſtomus: *Aſcendit autem ad maiorem, & ſeniorem.* Tertia: Nam Peregrinatio hæc Apoſtolorum & Prædicandi ratio, à Spiritu ſancto regebatur. Acta Apoſtolorum clarè id oſtendunt: ſed locus unus è multis rem ſtabiliat: *Tranſeuntes autem Phrygiam, & Galatiæ regionem, vetati ſunt à Spiritu ſancto loqui verbum Dei in Aſiâ. Cùm veniſſent autem in Myſiam, tentabant ire in Bithyniam, & non permiſit eos Spiritus* IESV. Ac certè credibile eſt, IACOBVM Apoſtolum, quem primum Apoſtolorum corona Martyrii manebat, divinitùs evocatum, ut reditu, ac Martyrio ſuo fidem religionémque quàm profitebatur, Hieroſolymis potiſſimùm ſtabiliret atque illuſtraret.

Finem igitur Diſſertationi huic impono, & veritatem ſacræ hiſtoriæ obſigno: Veritatem inquam, in Hiſpaniâ luculentis monumentis confirmatam, publicâ & incorruptâ Traditione ab antiquiſſimis inde temporibus de manu velut in manum ad nos derivatam,

 tam,

tam, Summorum Pontificum auctoritate munitam, denique vetuſtâ omnium Hiſpaniæ Eccleſiarum Liturgiâ celebratam, quam quidem Liturgiam univerſa Eccleſia Catholica, ſacri Concilii Tridentini auctoritate atque decreto præſcriptam, recepit: quámque Pius v. Pontifex Max. ſingulari Diplomate approbavit atque roboravit; ne quis unquam, ſive univerſam, ſive partem aliquam immutaret. In ipſo Breviario, ubi mentio ſive commemoratio vitæ, geſtorúmque heroicorum IACOBI Apoſtoli, verba hæc poſita: *Peragratâ Hiſpaniâ, ibique Evangelio prædicato.* Sixtus v. pariter qui ſucceſſit, cùm novo Diplomate per octiduum integrum ſollemnia Apoſtoli juberet celebrari, tamquàm fundamentum, Adventum ejus in Hiſpaniam, & Prædicationem habuit, quâ Provinciâ hæc à vanâ Idolorum ſuperſtitione, ad verum veri Dei cultum revocata eſt, ut Hymni hæc verba quo Feſtum & ipſa ὀγδόη ſollennis teſtantur.

Tu cæca nox atque impia
Nos cùm teneret vanitas,
Lucem ſalutis primitùs
Oris Iberis impetras.

Ac ſanè univerſa Eccleſia Catholica Adventum Petri Apoſtoli Romam agnoſcit celebrátque; cùm haut magis tamen ſacræ Scripturæ teſtimonio, quàm ille IACOBI in Hiſpaniam, evincatur. quia verò tam antiquâ Traditione nititur, & communi Fidelium omnium conſenſu, nemo non Calvini, aliorúmque hæreticorum, qui obſtrepere auſi, impium ac impudentem errorem deteſtatus eſt.

Sed firmiſſimum, ut diximus, in re noſtrâ fulcrum eſt, antiquiſſima, & ab Eccleſiâ Vniverſali Liturgicis expreſſa & celebrata Traditio. Venit in Hiſpaniam APOSTOLVS; ac tutelam ejus adſumpſit, Receſſit

ſit etiam, ſed ne divelleretur. Corpus à Martyrio velut pignus recepimus, divino quodam miraculo Hieroſolymis Compoſtellam tranſlatum. Imò venit, & hinc admiranda illa beneficia, quibus univerſam Hiſpaniam Apoſtolus adfecit, cùm in prœliis adversùs Mauros Sanctæ religionis hoſtes apparens, auxilium ceu fortiſſimus ductor (& in hac, & aliâ quoque occaſione) tulit, manifeſto amoris indicio, quo in Regna hæc, ceu ſacra pignora, jure prædicationis Evangelicæ ſua, ferebatur, imò fertur. Etenim invocatio tam glorioſi nominis, atque adeò conteſtatio inſignes olim in defenſione Fidei victorias militibus Hiſpanis peperit, hodiéque parit. Id ſacra toto Chriſtiano orbe altaria, in quibus imago Apoſtoli, teſtantur. Ac profectò, niſi in Hiſpaniâ D. IACOBVS fuiſſet, nec prædicationis ſuæ tot tantáque reliquiſſet pignora; cur ſacratiſſimum ejus corpus Hieroſolymis potiùs non quieſceret, id eſt in ipſo Martyrii loco, & ubi Magiſter ejus ſepultus erat? cur per tot maria terrásque tranſlatum, ut Compoſtellæ deponeretur? Alia ſanè ratio dari non poteſt, niſi quia priùs hîc Fidei præconium propagarit. Rectè Reverendiſſimus Epiſcopus Iaënſis Don Sanchus de Avila, in vitâ glorioſi Martyris S. Vitalis cenſet divinæ providentiæ decretùm eſſe, ut quicumque ſanctorum primùm in Hiſpaniâ munus Apoſtolicum prædicando obierint, inibi quieſcant, ac ſingulari reverentiâ pietatéque colantur: uti videre eſt in ſacro corpore glorioſi Apoſtoli IACOBI, ejúsque Diſcipulorum, ac ceterorum quos Epiſcopus recenſet. Et quod ad Apoſtolum attinet, confirmari poteſt teſtimonio S. Hieronymi in caput XXXIV. Iſaiæ, ad hæc verba: *Ipſe miſit eis ſortem, & manus ejus diviſit eam illis in menſuram:* Vbi S. Hieronymus. *Sic allegoricè interpretabimur, ut doceamus*

ceruos

cervos, id eſt Apoſtolos, & Sanctos quoſque Doctores, de quibus ſcriptum eſt, Sicut deſiderat cervus ad fontes aquarum, &c. *obviaſſe ſibi in Ieruſalem, & mutuos vidiſſe conſpectus, & tranſiſſe ac reliquiſſe eam, & ad diverſas provincias perrexiſſe, quia Dominus mandaverat eis; Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; & Spiritus illius congregaverit eos, dederítque eis ſortem atque diviſerit, ut alius ad Indos, alius ad Hiſpanias, alius ad Illyricum, alius ad Græciam pergeret, & unuſquiſque in Evangelii ſui atque doctrinæ provinciâ requieſceret.* Hoc ipſum S. Cyrillus ſcribit. Itaque (ex ſententiâ horum virorum loquar) cùm primus in Hiſpaniâ Evangelium D. IACOBVS annunciarit, cúmque divino conſilio Apoſtolus Hiſpanorum, Divúsque Tutelaris conſtitutus ſit, factum, ut glorioſi corporis theſaurus apud nos quoque ſervaretur. Si non: ſcire velim, cur præ reliquis Apoſtolis hic noſter regnorum iſtorum, velut admirandâ virtute ſcutum ac defenſio exſtiterit? Res tota ancipiti fide fluctuet, ſi de primo Adventu & Prædicatione dubitatur. Hoc præcipuè nos erigit, quòd admodùm nova hæc dubitatio, & paucorum: quòd opinionibus conjecturíſque fundata: ut contrà Hiſtoriæ ipſius veritas atque Traditio antiquiſſima eſt, támque in animis omnium Catholicorum radicata, ut pia & fructuoſa ſemper peregrinatio Compoſtellana habita ſit. Huc certè (ſicut in eodem Breviario Romano notatur) è toto orbe concurrunt Chriſtiani, quorum pietatem inſignibus Gratijs Indulgentiíſque Summi Pontifices proſecuti ſunt: atque adeò in Diplomatibus ſuis votum hujus, itémque Romanæ peregrinationis ad Apoſtolorum limina conceptũ eximere ſolent. Apud Armenios etiam (ut fertur) difficulter Compoſtellanæ profectionis votum remittitur. Hi ceu Tutelarem D.

IACO-

IACOBVM invocant; quia ab eodem, cùm Hieroſolymis in Hiſpaniam proficiſceretur, edocti Evangelii arcana, & (hæc firmiſſima Traditio eſt) Fidei auſpiciis donati. Evidentiſſima profectò, & omni reſponſione majora ſint argumenta rationéſque neceſſum eſt, quibus ex animo pio atque Catholico, tanti, támque ſolidi ſacríque fundamenti Traditio evertatur. Quàm imbecillæ adverſariorum vires, jam vidimus: è quibus ſciſcitari nunc etiam lubet, quid emolumenti hac novitate Eccleſiâ, aut quid fructus pietas Chriſtiana recipiat, pulsâ & rejectâ veritate tot ſeculorum conſenſu confirmatâ, fideliúmque omnium animis receptâ: maximè cùm certum ſit, res alias, nec firmiori fundamento innixas, tantæ venerationis fideíque pretio inſignes eſſe, ut ſiquis in controverſiam vocaret, gravi cenſurâ notaretur. Ac tametſi nihil hîc præter ſequelam, aut occaſionem ſpectemus, quam novitatis amatores arripiant, linguæ in ſimilia acuendæ; tamen operæpretium cenſeo examinare, quàm oportunū ac ſalubre hîc Platonis conſilium ſit: *Non movenda ne moveas.* Itaque Optimi Maximi Pontificis ſanctiſſimam auctoritatem imploramus, ne clauſulam illam: *Peragratâ Hiſpaniâ, ibique prædicato Evangelio,* tolli aut mutari ullo modo patiatur: ſed uti ſervari jubeat, quemadmodum à Pio V. Pontifice conſtitutum mandatúmque dicto diplomate fuit, his verbis: *Statuentes, Breviarium ipſum nullo unquam tempore, vel totum, vel parte mutandum, vel aliquid ei addendum, vel omnino detrahendum eſſe.*

Tempore Sanctiſſimi Pontificis & Martyris Stephani, plures Eccleſiæ antiſtites, aliíque doctrinâ & ſanctitate illuſtres viri fuere, qui conſtantem & acceptam Eccleſiæ circa Baptiſma ab Hæreticis collatum traditionem, in dubium vocarunt. At prudentiſſimus

i Ponti-

Pontifex cùm incommoda perſpiceret, copioſè naſcitura, ſiquid in re receptâ & confirmatâ diſputationes turbarent, egregiam & ſe dignam ſententiam tulit: *Nihil innovetur, ſed quod traditum eſt cuſtodiatur.* Idem, bono jure in hac cauſsâ à prudētiſſimo zelo ſanctiſſimi Patris & Pontificis noſtri audebimus ſperare.

IAM ad finem perductæ hæ Vindiciæ, & ad editionē paratæ erant, cùm in manus meas venit Breviarium novum, impreſſum Romæ, anno ∞. IↃCII. in quo (ſi quis animum advertat) multum roboris & auctoritatis rationes accipiunt, quibus Adventum D. IACOBI Apoſtoli in Hiſpaniam aſſeruimus. Etenim mens Pontificis nequaquam eſt, Breviarii clauſulas decreto & auctoritate ſacri Concilii, Pontificisque Pii V. inſertas atque digeſtas, mutare: ſed ad priſtinam integritatis formam veritatémque reformare, privatorum hominum culpâ imminutam. Cùm verò hæc clauſula, *Peragratâ Hiſpaniâ, ibíque prædicato Evangelio*, inter eas quæ à Concilio Summóque Pontifice admiſſæ, ponatur; hautdubiè à mente Pontificis clauſulæ hujuſce mutatio abhorret, atque adeò ſanctiſſimum ejus inſtitutum evertit, quod eſt, non innovare quidquam, ſed reſtituere & illæſum conſervare, ſicuti è Sanctiſſimi Pontificis ſacríque Concilii velut manibus proceſſit. Clarè hoc ipſum diplomate ſuo indicat Pontifex Clemens VIII. quod præponi nouæ huic editioni mandavit. Inibi namque, cùm Breviarium iſtud Pii V. luculentis rationibus comprobaſſet, idque ipsâ clauſulâ quam idem Pius V. præmiſit: *Statuentes, Breviarium ipſum nullo unquam tempore, vel totum, vel ex parte mutandum, aut illi aliquid addendum vel detrahendum*; inibi inquam Sanctiſſimus Pater Clemens IIX. ait: *Cùm verò progreſſu temporis typographorum*

rum negligentiâ & incuria, & nimiâ aliorum etiam ea quæ ad ipſos non pertinent temerè ſibi aſſumentium audaciâ ac licentiâ multi errores in illud irrepſerint, tum in vitis Sanctorum & rubricis, aliiſque locis ſine noſtrâ & Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum authoritate, pro cujuſque arbitrio, pleraque addita, & mutata fuerint, &c. quibus verbis certum eſt comprehendi non potuiſſe quæ de Diuo IACOBO mutata; quia nec Typographorum errore immiſſà ſunt, nec audaciâ ac licentiâ hominis privati; ſed auctoritate Summi Pontificis Pii V. ac decreto Sacri Concilii Tridentini. Id verò confirmatur clariúsque evadit, è collatione formulæ utriuſque, veteris inquam & novæ. Vetus hæc fuit: *Peragratâ Hiſpaniâ, ibique prædicato Evangelio*. Nova, iſta: *Verùm* IACOBVS, &c. *prædicato Evangelio per Iudæam & Samariam*, &c. *mox Hiſpaniam adiſſe, & aliquos diſcipulos ad fidem convertiſſe Eccleſiarum illius provinciæ traditio eſt. Ex quorum numero ſeptem poſtea à Petro Epiſcopi ordinati in Hiſpaniam primi directi ſunt*. E novâ iſtâ validiſſima ratio eruitur, quâ doceamus veterem reſtituendam atque conſervandam eſſe. Quemadmodum enim in iſtâ legimus, omnium Eccleſiarum Hiſpaniæ traditione, Diui IACOBI Adventum ſtabiliri; non ſine gravi notâ quis rejiciat quod tot taliúmque Eccleſiarum Traditione confirmatur: cùm etiam, ut DD. Auguſtinus & Hieronymus tradunt, non ſolùm Eccleſiarum omnium in unoquoque regno Traditiones æſtimandas & obſervandas eſſe; ſed cujúſque Eccleſiæ, cùm nihil quod fidei boníſque moribus repugnet, continent. Atque hinc quidem manifeſtum eſt, quid auctoritatis inſit, imò quæ veneratio debeatur Traditionibus tot Eccleſiarum tam magni & diffuſi regni, in re & argumento quod adeò non infringit bonorum morum pietatem, ut foveat,

augeátque, imò ut confirmet roborétque teſtimonii vice Catholicam noſtram fidem. Ipſe verò D. IACOBI Apoſtoli in Hiſpaniam Adventus, cùm tam exploratus támque egregiis Catholicíſque fundamentis (ut in novâ iſtâ clauſulâ notatum eſt) fulciatur; non videtur à mutatione antiquæ formulæ ulla erui ratio, quæ ad Chriſtianam pietatem faciat, cùm eadem utrobique veritas deſignetur. Neque obſtat, quòd nonnulli obtendunt, cauſam nullam eſſe cur de re laboremus variato loquendi modo expreſsâ, cùm utrâque in clauſulâ Adventus Apoſtoli confirmetur. Non inquam obſtat, quia maximi momenti hæc mutatio. In veteri enim clauſulâ hiſtoriæ veritas affirmatè & abſolutè proponitur: in novâ cùm ſeverâ iſthac limitatione: *Hiſpaniam adiſſe, Eccleſiarum illius provinciæ Traditio eſt.* Et quis diſcrimen non diſtinguit, quantúmque de hiſtoriæ auctoritate & veritate delibetur, cùm (ut fusè demonſtratum eſt) non ſolùm noſtrarum Eccleſiarum hæc Traditio ſit, ſed totius Chriſtiani orbis? Præterea novæ hujus clauſulæ intellectus infra communem Traditionem conſiſtit, nec omnia quæ de Evangelii per hæc regna propagatione accepimus, complectitur aut repræſentat. Ajunt igitur hanc clauſulam, *Peragratâ Hiſpaniâ*, non vnâ difficultate laborare; atque adeò, ſi verum amamus, prodigii inſtar videri, tot regna támque diffuſa Apoſtolum docendo peragraſſe. Sed hìc reponimus (ut in ipſis Vindiciis factum) ſine dubio miram ac prodigioſam celeritatem fuiſſe, quâ toto orbe Evangelium Apoſtoli celebrarint. Divus Chryſoſtomus quoque Homil. I. in hiſtoriam Apoſtolicam, eoſdem ſcribit veluti aves fuiſſe, ac velociſſimo curſu univerſum orbem terrarum pervolaſſe: imò hac de re Propheta Iſaïas loquens, capite LX. de Apoſtolis quærit: *Qui ſunt hi, qui*

qui ut nubes volant, & veluti columbæ ad feneſtras ſuas? Et Divus Lucas in Actis Apoſtolorum capite IIX. refert, Philippum, cùm Eunuchum Candaces Reginæ doctrinâ Chriſti inſtruxiſſet, atque baptizaſſet, raptum tranſlatúmque momento temporis fuiſſe è Gazâ desertâ in Azotum. Sanctus Ioannes Damaſcenus, Sermone de Dormitione Deiparæ, antiquam Aſſumptionis Traditionem enarrans, tum quoque omnium conſenſu validam, Apoſtolos ſcribit per longinquas orbis plagas diſperſos, optato illo tempore, quo Sanctiſſima Virgo Mater à vitâ hac mortali ad æternam transferenda erat, momento per aërem tranſvectos, exceſſui glorioſiſſimæ Virginis ſimul adfuiſſe. Propheta Habacuc, ut prandium ferret Danieli, qui erat in lacu Leonum, repente è Iudæâ in Babyloniam ab Angelo raptus fuit: *Et apprehendit eum* (verba Scripturæ ſunt, Danielis cap. XIV.) *Angelus Domini in vertice ejus, & portavit eum capillo capitis ſui, poſuítque in Babylonem ſuper lacum, in impetu ſpiritus ſui.* Credibile ſanè eſt, dignúmque divinâ providentiâ, Apoſtolos admiranda itinera confeciſſe, ut ſummâ cum celeritate ſpiritualem Fidei Catholicæ cibū mortalibus miniſtrarent, qui in obſcuriſſimo lacu gentilitatis hærebant, & in ipſis faucibus monſtri infernalis. Divum verò IACOBVM cuncta hæc Hiſpaniæ regna peragraſſe, tam verum certúmque eſt, quàm Veniſſe: traditum enim pari fide accepimus, in Galiciâ Prædicaſſe. Videtur etiam Regius Propheta Dauid in hanc rem teſtimonium tuliſſe, Pſalmo XIIX. qui tot antè ſeculis, de Apoſtolorum prædicatione agens, cùm inquireret quouſque proferendæ & audiendæ eſſent ſacri præconii voces, aït: *In omnem terram exivit ſonus eorum.* Imò diſtinctè D. IACOBI Prædicationem notans, addit: *Et in fines orbis terræ verba eorum*, digito

quaſi commonſtrans, tractum illum Galiciæ, ubi divini verbi ſemina Apoſtolus ſparſit; qui hodiéque idem illud nomen obtinet *Finis terræ*, nomen Geographis olim, & nunc quoque familiare. Eâdem etiam Traditione accepimus, Cæſarauguſtæ Evangelii arcana docuiſſe, templúmque Divæ Virginis de Pilari exſtruxiſſe, quemadmodum ſollennes ejuſdem Eccleſiæ preces, à Pontifice Clemente IIX. approbatæ, teſtantur. Itaque cùm certo certius ſit, Divum IACOBVM utrumque hunc tractum, ſive extremas maximéque diſtantes Hiſpaniæ oras veſtigiis ſermonibúsque ſacris condecoraſſe, neceſſariò veteris formulæ verba, *Peragratâ Hiſpaniâ, ibíque prædicato Evangelio*, confirmanda ſunt: quæ tamen in renovatâ iſtâ liqueſcunt. Ex his omnibus educi argumentum poſſit, nullâ (ut mihi quidem videtur) reſponſione infringendum: Fidem Adventui Divi IACOBI in Hiſpaniam aut tribuimus, aut negamus. Si hoc, neque tolerari nova in Breviario formula poteſt, quippe quæ attribuit; neque ad omnium Hiſpaniæ Eccleſiarum Traditionem referri, ut refertur. Si iſtud, & fidem (quam res ipſa exigit) Adventui tribuimus, cauſſam non video, cur vetus clauſula, quam tam luculentæ validæque rationes, ut dictum eſt, firmant, ullo modo mutetur. Neque ad rem quicquam facit, ſi quis reſpondeat, fidem quidem attribui, ſed eam quam Traditio Eccleſiarum Hiſpaniæ exigere ab homine Chriſtiano poſſit. Nam ſi rem totam ad Traditionem referamus, ipſa iſta fides verum ſatis certúmque Adventum facit, ad mutationem veteris clauſulæ impediendam.

Satis liquet, ante decennium neminem retrò mortalium inventum fuiſſe, qui de Adventu D. IACOBI in Hiſpaniam dubitârit. Ita ſcribit Thomas Stapletonius, Anglus, auctor gravis doctúsque noſtri temporis,

ris, libro I. de Magnitudine Romanæ Eccleſiæ, his verbis: *Verum & indubitatum eſt, toto terrarum orbe veluti in provincias diſtributo, factâ primùm in Iudæâ, & Samariâ divini Evangelii prædicatione, iuxta ordinem à Chriſto præſcriptum, Petrum in Italiâ, Paulum in Græciâ, Andream in Achaiâ, Ioannem in Aſiâ,* &c. *Iacobum in Hiſpaniâ, hoc Chriſti Evangelium, cujus caput Roma, latiſſimè propagaſſe*. Atque hoc modo ne anno quidem ꝏ. IↃ. XCVI. quo auctor hic ſcripſit, ulla in hanc veritatem ſiniſtræ opinionis ſuſpicio aut velitatio detecta fuit. Expendamus nunc etiam, quid roboris nova & à paucis annis nata contradictio habere poſſit adverſus Traditionem tot ſeculorum, contra numerum tot graviſſimorum auctorum, non Hiſpaniæ ſolùm, ſed univerſæ Europæ. Imò quid in ſacrarum precum officiíque divini receptas formulas: quid in Breviaria tot Eccleſiarum, tot Regnorum: quid adverſus tam inſignium miraculorum ac beneficiorum teſtimonium, quibus Hiſpanos Apoſtolus affecit & tutatus eſt. quid aduerſus ea, quæ à viris ſanctis, ipſíſque ſummis Pontificibus confirmata ſunt: quid adverſus communem opinionem ſenſúmque omnium populorum. Atque ita Vindicias haſce verbis cenſuráque Sancti Ignatii, epiſtolâ ad Hieronem Diaconum, concludamus: *Omnis qui aliquid dixerit, præter illa quæ tradita ſunt, tametſi fide dignus, tametſi ieiunet, tametſi virginitatem ſervet, tametſi digna faciat, tametſi prophetet, Lupus tibi appareat in grege ovium corruptionem operans*. Verbis item Vincentii Lirinenſis Scriptoris Sancti & antiqui, libro doctiſſimo quem contra profanas Hæreſum novitates compoſuit, cap. XXXVII. *Quidquid vel omnes, vel plures uno eodémque ſenſu manifeſtè, frequenter, velut quodam conſentiente ſibi magiſtrorum conſilio accipiendo, tenendo, tradendo firmaverunt, id*

pro

pro indubitato, certo, ratôque habetur; quidquid verò quamvis ille ſanctus & doctus, quamvis Epiſcopus, quamvis Confeſſor & Martyr, præter omnes, aut etiam contra omnes ſenſerit; id inter proprias & occultas, & privatas opiniunculas, à communis, publicæ ac generalis ſententiæ authoritate ſecretum ſit: ne cum ſummo æternæ ſalutis periculo iuxta ſacrilegam hæreticorum, & ſchiſmaticorum conſuetudinem, univerſalis dogmatis veritate dimiſſâ, unius hominis novitium ſectemur errorem.

FINIS.